

ROZSÁTEJ
kínáló teint-ápolószert
2 K
fiatalos üdéséget kölcsönöz a bőrnek.
balzsamszappan hozzá 60 f.

OSAN
kínáló fogápoló szál-
viz K 1.76, fogpor 88 f.

TANNINGENE legjobb
Hetelek megmarad és nem engedi festéket.
Sötétzőkőre, barnára és feketére

ANTON J. CERNY, Wien. levélczím
XVIII. Carl Ludwigstr. 6. Lörak 1. Maximilianstr. 9.
Raktár: gyógyszerárakban, parfümeriákban stb.

Páratlan és csodás hatású arczszéptítő és
finomító a Földes-féle

Margit-crème

főúri körökben használt készítmény. Zsíraltan,
ártalmatlan, rögtön szépit. Az egész világon kap-
ható 1 és 2 koronás téglékben. Margit-szappan
70 f., Margit-poudre 1 K 20 f., három színben kap-
ható. Tessék a záróvédjegyre ügyelni és csak
eredeti készítményt elfogadni, melynek ártalmat-
lanságáért és kintnő hatásáért felelősséget vállal
::::: a készítő :::::
FÖLDES KELEMEN gyógyszerész Aradon.

REKORD
kézitáska

Legújabb minta. Erős szegély, angol
szűrés, nagy keszke bőrből minden
színből 18 cm magas, 21 cm szé-
les, selyem bélésű, belül tolettől
11 koronáért kapható a készítőnél

CSÁNGÓ bőrdíszműves, Bpest, Múzeum-körút 3.
Pénz-, szivar- és bankó-tárcák nagy választékban.
Videké a pénz előleges beiktatása mellett portmentes.

BUTOR készpénzért és részletre.
3 szoba teljes berendezés 380 frt,
mely áll: 1 háló, ebédlő és szalonból.
100 szoba állandóan készen raktáron
a legegyszerűbb kivitelű a legmó-
dabbig. Képes árjegyzék ingyen. Album 50 áll. bélégekben.

NAGY IMRE lakberendezési vállalata,
Budapest, Váci-körút 9. sz. (Szerecsen-u. sarok.)

Budai Szt.-Lukácsfürdő
Nagyszállója és Thermal-szálló-
dájában lakás teljes ellátással napon-
ként 10 K-tól feljebb. Minden szoba
kilátással a Dunára. Kénes iszap-
::: fürdők és iszapborogatások. :::

FIATAL ÉS SZÉP MARADOK
mert én a «Zaza» D.G.M. III. 389 párisi széptítő-
apparatot arcz, karok és kebel szépi-
tesére használok. A párisi széptítőapparat
«ZAZA» automatikusan működik, kiszívja a
bőr és vérből a tisztátalanságot, atmosféra
nyomás által. Néhány percnyi használat után
a becsült arcz, sovány karok és kebel tel-
idomokká válnak s ideo színek lesznek. Rán-
csok, valamint szürkébőr rövid időn belül tel-
jesen eltűnnek, missert azonnal eltűnnek. Biz-
tos eredmény. Elismérések a legmagasabb kö-
rűkből. Ára használati utasítással K 350 (utánvételt 50 fillér-
rel több). Széptítőkazetta «Zaza», mely 1 tegy kitűnő arczkremet,
1 doboz poudert és 1 darab finom tolettiszappant tartalmaz, mely egy
tolettiszappantól se hiányozhat. — 5 koronáért szállítok utánvétellel.
R. Hoffmann, Wien, VII., Lindengasse No. 2. B.S.

Angol bőrbutor készítése,
festése és
renoválása saját műhelyemben.

**Ebédlő-
székek,
iroda-foto-
lok valódi
bőrrel.**

**Ülőbutor áll-
ványok kár-
pítózása.**

**Székátala-
kítások.**

Értesítés.

A polai cs. és kir. haditengerészeti élelmezési hiva-
lat a következő élelmezési cikkeket kereskedelmi
szokásoknak megfelelően oly minőségű és egyéb
feltételek mellett óhajt vásárolni, a mint azok az
ezen vételhez kiállított «Usancenhefte für die aus-
serhalb der Borse zu effectierenden Käufe des
Marineproviandamtes nach kaufmännischer Usance»
című füzetekben megállapítottak, és pedig:
Kávé: 30,000 kg., cukor 60,000 kg., buzáliszt
1,000,000 kg., rozs liszt 450,000 kg., kömény 6,000
kg., rizs 150,000 kg., hámozatlan borsó 50,000 kg.,
hámozott borsó 25,000 kg., bab 20,000 kg., tészta
140,000 kg., hagyma 9,000 kg., bors 1,000 kg., disz-
Pola, 1909 október 31.

Cs. és kir. haditengerészeti élelmezési hivatal.

Telt kebel előlétesése.

Szép kebel szerze-
ni, ma már nem ké-
pez titkot a hely-
világ előtt, a mód
a «Pillules Ori-
entales» (ke-
leti labdacsek)
csodálatos ha-
tása ismeretes.
Ezek a pillulák
valóban
azon tulaj-
donsággal
bírnak,
hogy a
kebel kifejtésük
kelteti pillulák által keleti nő-
vényivonattól készülnék s az
ártalmas arzénből teljesen mente-
sek. Hatását nem szabad ha-onló
célú más külső vagy belső hasz-
nálatra szoruló szerrel összeté-
vesztetni. Egy több mint 20 évi
eredmény a Pillules Orienta-
les hírnevét megerősítette anny-
ra, hogy úgy a fiatal lányoknak,
mint az asszonyoknak az egyedül
eszköze arra, hogy telt, szilárd
kebelre tegyen szert. Könnyű és
diszkrét kezelés, tartós eredmény
már 2 havi használat után. Egy
üvegcske használati utasítással
6.45 kor., utánvételt 6.75 kor. Fő-
raktár Budapest Török József
VI. Király-utca 12. Prágában
Fr. Wittek & Co. Wassergasse 19

A 16-os Browning szeretes automata ismétlő fegyver megjelent és belőti példányok gyári áron
legjobban nálam szerezhetők be.

Vadászfegyverek
legjobb gyártmányok u. m.:
Nowotny I Prága, Holland
& Holland, Purdey Scot stb.

Sport és utazási cikkek
rendkívül nagy választékban,
a megszokott szolid árak mellett,
::: legjobban beszerezhetők :::

HUZELLA M. cég Budapest, IV., Váci-utca 28. Legújabb árjegyzék
ingyen és bérmentve.

HIRDETMEŒY.

Ezennel közhírré tétetik, hogy miután a Magyar Királyi Pénzügyminiszterium ellenőrző közegei a Magyar Kir. Szab
Osztálysorsjáték (XXV. sorsjáték) I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főárusítóknak árusítás végett kiadtak.
Az I. osztály huzása 1909 november hó 18. és 20-án tartatik meg. A huzások a Magyar királyi állami ellenőrző
hatóság, és királyi közjegyző jelenlétében, nyilvánosan történnek, a huzási teremben. Sorsjegyek a Magyar Kir. Szab. Osztálysorsjáték
valamennyi árusítónál kaphatók.

Budapest, 1909. évi október hó 24-én.

Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték Igazgatósága.
Lukács. Hazay.

Franklin-Társulat nyomdája. Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.

ARCZ-MASSAGE FŐLŐSLEGES!

ORIZOL

:: vagy Rizsvaj törv. védve. ::
Az éretlen rizs TEJNEMÜ-
nedvéből készített csodás és
:: gyors hatású arcz-széptítő. ::

Teljesen kisimítja a ránczo-
kat! Egy adag ára 3 K 50 f.
Egy drb szappan ára 1 K 50 f.

Főraktár Magyarország részére:
Bpest: Török gyógytár Király-u.
Kolozsavart: Dr. Bíró gyógytár.

BŐRSZÉKIPAR
Kendi Antal Bpest, IV. Károly-u. 2.

Angol bőrbutor készítése,
festése és
renoválása saját műhelyemben.

**Ebédlő-
székek,
iroda-foto-
lok valódi
bőrrel.**

**Ülőbutor áll-
ványok kár-
pítózása.**

**Székátala-
kítások.**

Értesítés.

A polai cs. és kir. haditengerészeti élelmezési hiva-
lat a következő élelmezési cikkeket kereskedelmi
szokásoknak megfelelően oly minőségű és egyéb
feltételek mellett óhajt vásárolni, a mint azok az
ezen vételhez kiállított «Usancenhefte für die aus-
serhalb der Borse zu effectierenden Käufe des
Marineproviandamtes nach kaufmännischer Usance»
című füzetekben megállapítottak, és pedig:
Kávé: 30,000 kg., cukor 60,000 kg., buzáliszt
1,000,000 kg., rozs liszt 450,000 kg., kömény 6,000
kg., rizs 150,000 kg., hámozatlan borsó 50,000 kg.,
hámozott borsó 25,000 kg., bab 20,000 kg., tészta
140,000 kg., hagyma 9,000 kg., bors 1,000 kg., disz-
Pola, 1909 október 31.

Cs. és kir. haditengerészeti élelmezési hivatal.

Telt kebel előlétesése.

Szép kebel szerze-
ni, ma már nem ké-
pez titkot a hely-
világ előtt, a mód
a «Pillules Ori-
entales» (ke-
leti labdacsek)
csodálatos ha-
tása ismeretes.
Ezek a pillulák
valóban
azon tulaj-
donsággal
bírnak,
hogy a
kebel kifejtésük
kelteti pillulák által keleti nő-
vényivonattól készülnék s az
ártalmas arzénből teljesen mente-
sek. Hatását nem szabad ha-onló
célú más külső vagy belső hasz-
nálatra szoruló szerrel összeté-
vesztetni. Egy több mint 20 évi
eredmény a Pillules Orienta-
les hírnevét megerősítette anny-
ra, hogy úgy a fiatal lányoknak,
mint az asszonyoknak az egyedül
eszköze arra, hogy telt, szilárd
kebelre tegyen szert. Könnyű és
diszkrét kezelés, tartós eredmény
már 2 havi használat után. Egy
üvegcske használati utasítással
6.45 kor., utánvételt 6.75 kor. Fő-
raktár Budapest Török József
VI. Király-utca 12. Prágában
Fr. Wittek & Co. Wassergasse 19

A 16-os Browning szeretes automata ismétlő fegyver megjelent és belőti példányok gyári áron
legjobban nálam szerezhetők be.

Vadászfegyverek
legjobb gyártmányok u. m.:
Nowotny I Prága, Holland
& Holland, Purdey Scot stb.

Sport és utazási cikkek
rendkívül nagy választékban,
a megszokott szolid árak mellett,
::: legjobban beszerezhetők :::

HUZELLA M. cég Budapest, IV., Váci-utca 28. Legújabb árjegyzék
ingyen és bérmentve.

HIRDETMEŒY.

Ezennel közhírré tétetik, hogy miután a Magyar Királyi Pénzügyminiszterium ellenőrző közegei a Magyar Kir. Szab
Osztálysorsjáték (XXV. sorsjáték) I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főárusítóknak árusítás végett kiadtak.
Az I. osztály huzása 1909 november hó 18. és 20-án tartatik meg. A huzások a Magyar királyi állami ellenőrző
hatóság, és királyi közjegyző jelenlétében, nyilvánosan történnek, a huzási teremben. Sorsjegyek a Magyar Kir. Szab. Osztálysorsjáték
valamennyi árusítónál kaphatók.

Budapest, 1909. évi október hó 24-én.

Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték Igazgatósága.
Lukács. Hazay.

Franklin-Társulat nyomdája. Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.

45. SZ. 1909. (56. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, NOVEMBER 7.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Egyes szám Előfizetési Egész évre — 16 korona. A «Világkronika»-val Külföldi előfizetésekre a postailag meg-
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Ára 40 fillér. feltételek: Félévre — 8 korona. negyedévenként 80 fillérrel határozott viteldij is csatolandó.
Negyedévre — 4 korona. több.

KÉPEK A VASÚTRÓL.

A HUSZONÖTÉVES KELETI PÁLYAUDVAR.

KÉPEK A VASÚTRÓL.

A «MAGYAR KURIR» 1825-ben következőképen

emlékezik meg az első vasúti mozdony-
ról: «Valami Stephenson nevű anglus
oly masinát fundált ki, melyet füsttel és forró
vizzel hajtanak. Hígyje a ki akarja.»

Azóta nyolczvan esztendő telt el és szegény
jó Kulcsár István, ha ma felébredne, csodál-
kozva látná, hogy a furfangos anglus bolond
találománya alaposan megmegtételezte a mi ha-
záunkat is. Faltalakra erősített sinszálakon
hatalmas gőzparipák szántják végig szédülete-
sebséggel az országot és naponként annyi
embert szállítanak messze földre, a mennyi
azelőtt évszámra se merészelt volna kibújni
a falujából.

Mi, a kik már a 4—5 órát is sokaljuk az
olyan utazástól, a melyekre apáink tán jó öt
napot szántak, el se tudjuk képzelni, hogy
volt idő, a mikor nem gyorsvonat röpítette az
utásokat a világ egyik végéről a másikra. Pedig
hát nem is olyan rége ideje, hogy így van.

Hazánkban 1846-ban, tehát hatvanhárom
esztendeje, nyílt meg az első magyar gőz-
vasút, mely Pestről Vácra vezetett. Azelőtt

INDUL A NAGY GÉP.

KÉPEK A KELETI PÁLYAUDVARRÓL. — Balogh Rudolf felvételei.

KÉPEK A KELETI PÁLYAUDVARRÓL. — Balogh Rudolf felvételei.

KÉPEK A KELETI PÁLYAUDVARRÓL. — Balogh Rudolf felvételei.

KÉPEK A KELETI PÁLYAUDVARRÓL. — Balogh Rudolf felvételei.

KÉPEK A KELETI PÁLYAUDVARRÓL. — Balogh Rudolf felvételei.

KÉPEK A KELETI PÁLYAUDVARRÓL. — Balogh Rudolf felvételei.

KÉPEK A KELETI PÁLYAUDVARRÓL. — Balogh Rudolf felvételei.

KÉPEK A KELETI PÁLYAUDVARRÓL. — Balogh Rudolf felvételei.

KÉPEK A KELETI PÁLYAUDVARRÓL. — Balogh Rudolf felvételei.

KÉPEK A KELETI PÁLYAUDVARRÓL. — Balogh Rudolf felvételei.

KÉPEK A KELETI PÁLYAUDVARRÓL. — Balogh Rudolf felvételei.

KÉPEK A KELETI PÁLYAUDVARRÓL. — Balogh Rudolf felvételei.

A KELETI PÁLYAUDVAR CSARNOKA.

Maga Kossuth Lajos már 1847-ben arra is gondolt, hogy kiépíteti a fiumei vonalat és ezáltal összeköti hazánkat a tengerrel, hogy így új utat nyisson a kereskedelemnek és a kivitelenek. De mikor röviddel a szabadságharc bekövetkezése előtt lement Fiuméba, hogy az ottani intéző körökkel a vasút építését illetően érintkezésbe lépjen, már ott találta gróf Széchenyi Istvánt, a ki Kossuthot e hazafias munkában már megelőzte.

Mennyire átérezhették e lángelméjű férfiak a közlekedés átalakításának fontosságát, ha oly napokban, melyek hazánk életét veszélyeztették, százszorosán lefoglalt percekéből még ily tárgyalásokra is szakítottak időt.

De a közönség is hamarosan rájött arra, hogy a vasúti kocsiban sokkal kényelmesebb kirándulás esik, mint szekéren, vagy akár hintón. Mert eleintén a vasutat jórészt csak kirándulásokra használták. A palotai kis erdő ünnepkor meg vasárnapon ugyancsak hangos volt a mulatozók nótájától és két hatalmas vendéglője alig győzte befogadni a sok szomszjas torkú pestit.

A kirándulókon kívül csak a városok lettek állandó utasai a vasútnak és a közönségnek ez a két fajta szerezte össze az első hónap körülbelül tízezer forintnyi jövedelmét. Ez a bevétel a mi fogalmaink szerint bizony nevéstesen kis összeg, de akkortájt nagy eredménynek tartották. A mai vasút jövedelmét persze nem lehet ezzel a bevétellel összehasonlítani. Hiszen 1848-ban mindössze 174 kilométernyi vonal állott készen, a mai hálózat pedig meghaladja a tizenhétzetet.

A naponként közlekedő vonatok száma a pest-váci vasút megnyitására összesen nyolcz, ma pedig 24 óra alatt 1030 vonat jár hazánkban. Ily óriási mértékben emelkedett a vonatok száma hatvan év alatt és hasonlóan megnőtt természetesen a pályaudvarokon mozgó élet forgalma is.

A vasút gyermekkorában a kíváncsiak bámuló tömegén kívül csak néhány szor telt meg naponként a pályabáz várócsarnoka. A kíváncsiak számát rövidesen lepassztotta a megszo-kottság, no meg az a tíz pengő krajczár belepölyű, a mit az élelmes vállalkozók szedtek; de az utasok száma, több vonat híján, csak lassacskán emelkedett. Így aztán megesezt, hogy óraszámra csendes, kihalt volt az pályabáz, mely a London-szállodától kiindulva, elnyúlt egészen a mai pályaudvar csarnoka alá.

A régi középponti vasúttársaság pályabázára főlé is díszes új csarnokot épített 1876-ban az akkori osztrák államvasút, a mely új csarnok alól a szó szoros értelmében úgy huzták ki a régi, harmincz éves szolgálattól megvénhedt épületeket. De az osztrák vasútnak ez az új pályaudvara se sokáig gyönyörködött egymagában az utazó-közönséget, mert 1887-ben éppen huszonöt esztendője az egyre erősbödő magyar államvasút Kerepesi-út homokos, ker-

tektől környezett vidékén felépítette a köz-ponli pályaudvart.

Azóta magyar lett az osztrák vasutakból, nyugati meg keleti pályaudvar a két pesti állomásból.

Itt is, ott is kora hajnaltól késő éjjelig üzik, hajtják egymást az induló vonatok és szakadatlan sorban robognak be az érkezők.

A sort a környékről jövő helyi vonat nyitja meg. Kosarak, batyúk, puttonyok szállnak le róla temérdek számban és szinte eltakarják az alattuk görnyedő sok szoknyás palotai asszonyokat. Megindulnak hosszú, egyforma menetben, de alig ernek a kapuhoz, a hol nagy buzgósággal keresik elő a legelső szoknyájukból a menetjegyet, mikor már új tömeg lepi el a csarnokot.

Készen áll az első induló vonat. A fürge podgyászvivők sietve kapaszkodnak fel a kocsi lépcsőin és egy szempillantás alatt megtalálják a legkényelmesebb helyet. Álmosan csoszog utánuk a későn kelő fővárosi ember. Az utasok elhelyezkednek. Itt egy kis hangos szóváltás, parázs veszekedés bizonyítja, hogy az ember csak jókedvében társas lény, amott csokorral, virággal elhalmozva, egy gyönyörű kis süldő leánya áll a hágesón és pajkosan beszélgetve leplezi az elutazás okozta izgatottságot. Egy elégedetlen képi öreg kisasszony végigjárja az egész vonatot, de nem tud olyan helyet találni, a minőt keres; egyik-másik szakaszból pedig már jókedvű nevetés, hangos beszéd hallatszik: olyan emberek találkoztak össze, a kik minden helyzetnek megtalálják a kellemes oldalát.

Becsúszkodó szavak, kézszerítások, ölelések az egész vonat mentén. Most megszólal a vonatvezető trombitája: a kocsijátók becsapódnak, az utasok az ablakokhoz sietnek, még egy-két fontos üzenet, egy sokatmondó pillantás, aztán megindul a vonat. Előkerülnek a zsebkendők, hogy lobogásukkal kifejezzék, vagy tán leplezzék a gazdáik érzelmeit...

Utána más vágányon ugyanez a kép. Az elszakadás nyílt fájdalma és leplezett öröme ezerféle formájában! Az élet tarkabarka változatai ugyan hol nyilvánulhatnak meg jobban, mint itt, a hol egy füttentés elválasztja egymástól százszámra az embereket. Ide elhozzák magukkal az otthon hangulatát a maga igazságával vagy hazugságával együtt. Hosszú ölekezés, sírás, zokogás nyilvánosan, ezernyi ember szeme láttára! Mi, a kik oly félve őrizkedünk érzelmi kitörésektől még a jó barátaink körében is, itt akárhányszor betekintést engedünk a családi élet titkaiba, az emberi élet rejtélyes sötétjébe...

És ez a kép számtalanszor megismétlődik. Az életnek ezt a kaleidoszkoposzerű változását látjuk mi a pályaudvaron, mikor útra kelünk magunk, vagy útra bocsátjuk valamelyik társunkat. Sokkal jobban elfoglal ilyenkor a magunk dolga, semhogy akár csak egy pil-

lanatra is észrevenniök azt a körültekintő gondosságot és fáradhatatlan buzgóságot, a melyvel sok ezer vasutas dolgozik, hogy nekünk a modern vasút kényelmét és biztonságát megszerezze.

Pedig minden készen álló vonat sok, fárad-ságos munkának az eredménye. A mozdonyt már jó három órával az indulás előtt befűtik, a kocsikat megtisztítják, megvizsgálják: nem tört-e el valamelyik porczikájuk? Betolják a vonatot a csarnokba; télen fűtik, nyáron szel-lőztetik, megpróbálják a fékjét, megkopogtat-ják még egyszer a kerekeit és tesznek-vesz-nek, mert akad mindig munka, egészen az indulásig.

Aztán mennyi éberség kell ahhoz, hogy azt a sok vonatot, a mely mindössze néhány sín-páron jön-megy, kellően fogadják, kellően meneszszék. Szinte csodával határos, hogy a forgalmi irodában, a hol örökösen kalapál a táviró, csilingel a telefon és berreg a blok-kozó készülék, el nem veszti a józan higgadt-ságát az a pár intéző ember. Hát még mikor hófúvás, kisiklás vagy más effélék halomra döntik az egész menetrendet. Mikor minden vonatonál külön meg kell állapítani, hogy már indulhat-e, vagy bejáráhat-e a csarnokba? Nem találkozhatik-e valamelyik elkésett tár-sával és melyik vágányra mikor kell eresze-teni? Biz' ez idegbontó, veszedelmes munka.

A kik végzik, egy kis elismerést bizony meg-érdemelnek.

Péter Jenő.

DALOK A SZILVÁSBÓL.

I.

Itt, a kis 'chétzilváfás'-ban,
A zúgó Bakony aljában,
Zsongó Balaton felett —
Napsütésen hanyattfekve
Szép iratos vadfüvekre
Hajtom fáradt fejemet.

A szívemből dalok zsongnak...
— Fájdó szív, ha bánatodnak
Egy-egy írt, nyugalmat ad:
E helyet áldd, itt születtek,
Szép iratos vadfüveknek
Érzéd bennük balzsamát.

II.

Feletem bólongó öreg szilvafák ti,
Arczom simogató illatos virágok,
Emlékezte sok itt elsiert szenvedésre:
Ugy-e, csudálkoztok, hogy engem is végre
— Nyugtalan, bús vándort — megpihenni láttok,
Víg-boldognak láttok?

Kérditek titkát ez édes változásnak.
Hol a bűvös dal, mely méltón zengene el?
— Várjatok... Majd egyszer jön velem Valaki.
S minden dalmál szebben el fogja mondani:
Dobogó szívemen dobogó szívével,
Szerelmes szívével...

Lampérth Géza.

MEGÖLT SZERELEM SÍRKÖVÉRE.

Anna meghalt és Annát eltemettem...
Szép volt, nemes volt, tiszta, mint a hó.
Ott él ő már csak a nagy emlékekben,
Minden elomló és elshunó.
Nincs könnyem és nem járok én gyászmezben,
De Anna meghalt, Annát eltemettem!

Vannak ösvények, a melyekre többé
Nem lép a lelkünk, bár útunk örök.
Vannak csodafák, nyílnak örökké,
De nekünk egy viráguk letörtött,
Csak sírva járhatnak egy tündérkertben...
Ó, Anna meghalt, Annát eltemettem!

Ne hozzatok hírt róla, ősi felhők,
Ne hozzok hírt felőle a tavasz,
Üdvöt adhatnak neki nyári erdők,
Engem emléke halkan behavaz.
Szép volt, nemes volt, szűz volt a szívemben.
De Anna meghalt, Annát eltemettem!

Juhász Gyula.

A FEKETE VÁROS.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Írta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Szoknyasuhogás támadt, madárcsapat rebbe-néséhez hasonlatos. Csiklándozó muskátli-illat áradt szét s üde szellő látszott meglepetni a száldokfa (hárs) lombjait s mégis valami külö-nös ünnepies csend állott be a természetben, úgy, hogy semmi egyéb nem hallatszott a min-denségben, csak vagy tizenöt pár topán ropo-gása a kavicsokon, de az a ropogás is muzsika volt.

Pedig dehogyan volt csend, dehogyan, a koresma előtti elevenesség chaotikus, bántó zsvájja da-gadt, muskátli-illat se volt, ellenkezőleg, a közeli kőrifa aranyzöld páncélú hosszúkás bogarai, melyek ellepték, utálatos szagot ter-jesztettek. Minden csak úgy volt, mint azelőtt, kivéve, hogy Krösztér Matild jött arra a leányokkal és hirtelen megtörtént a szemek teljes megrészegedése. A részeg szemek aztán egy kicsit bolondná tették a többi érząceket.

Az öreg úr pajkosan hunyorított Bibókra. A helyi (viczinális) kevelység minden kevelysé-gek közt a legerősebb.

— No, mit szól ehhez? He? A kirakat, he. Ilyen is csak Löcsén van, mi? Hja, hja. Nem nekünk való. Tempí passati. Mi?

Az átvonuló fiatal hölgyek a nagy látványos-ságok varázslatos erejével hatottak. Egy sereg tündér. Az ördögbe is, nem tréfa dolog. Szép leány 'iszén nem ritkaság, minden bokrban akad Magyarországon. Egyenként semmi az ilyesmi. Ki bámulna meg például egy szép paripát? De ki ne bámulna meg szép egyforma négy lovat, a mint parádésan megy? Hát még egy egész ménest! Vidám és csillogó is lett volna az összkép, ha nincsenek talpig gyász-ban, de így egy temetés részletét vélte az em-ber látni s ez a melankolikus hangulat ránehe-zedett és sokat fölcsízt a többi érzącek járú-lékából. Így csalják egymást az érzącek is az osztozkodásoknál...

— Szépek, — dűnyögte Bibók úr gépiesen, mint olyan ember, a ki nagyon el van merülve szorgos munkába.

A mint hogy tényleg lázasan gyors munkát volt kénytelen végezni. A kis pesztonkát villám-birtelen felöltöztette képzeletében ugyancsak

MEGRÉSZEZETT A VONAT.

hasznoló finom, csipkés fekete ruhába és a mint kettesével, hármával elsétáltak mel-lette a kisasszonyok, mindenikhez odaállította összehasonlitani, és hát csodák csodája, mind-nél szebb volt a kis pesztonka. Az öreg fe-csegő bácsi e közben egy kedves, filigrán alakra mutatott:

— Ez ott a dúsgazdag Blum Katicza.

Bibók egy szempillantás alatt megvizsgálta. «Bomoljak meg, ha nem szebb ennél is», gon-dolta magában, majd hangosan, mohón kér-dezte:

— Hát a Quendel-kisasszony melyik?

— Az már férjhez ment, — felelte a min-dentudó löcsei aggastyán.

Bibók szinte elszomorodott, hogy férjhez ment. Nem tört volna bele a dereka, ha be-várja, míg őt is előbb összehasonlítja Bibók a kis pesztonkával. De most egyszerre hátra hők-ölt és távra maradt a szája.

Jött a legszebb. Egy deli kurucz hadnagy-gyal beszélgetve jött. (Jaj neked, kis pesz-tonka!) Majd olyan magas volt a kisasszony, mint a tisz, egyenes tartású, mint a szarvas, hajlékony, ringó test, mint a gyiké, a mellett

kecses, finom arc, üde, mint a kinyílt rózsá, a kinyílás első napján a hajnali órákban. Ez már nem is leány, ez már több, ez már tü-nemény.

— Tyűh! — szisszent fel Bibók. — Hajajaj! (Többet nem mondott. Ebben benne volt bámu-lata, elcsüggedése és hátrálása.)

— Valami Otrokócsy Rozália, — magyarázta a fecsegő öreg úr. — Helyes kis macska, mi?

Bibók a kiserő tisztre vetett egy pillantást. Felismerte.

— A tiszta a völgegye? — tudakolta az öregtől.

— Nem hiszem. Ez alkalmasint csak olyan mellékimádó, a ki udvarolni tanul rajta. Ez egy Görgey-fiú. De nem azé a bizonyos Gör-gey, a ki nekünk ezt a nagy bajt csinálta. Ennek az apja becsületes ember. A fiú se rossz. Dicsérik. És elég csinos is. Hanem azért a szép Rozáli mégse neki nyílik. A hír legalább azt veri, hogy a mi fiatal Fabricziusunk lesz a férje. Érdekes, hogy ez a Görgey vágta le egy párbajban a Fabriczius fülét s most megint egy leánynak udvarolnak.

— Hallom, szeretik ezt a Fabricziust Löcsén.

— Szemünk fénye, uram.

— És mit várnak tőle?

— Mindent. Végtelen ügyes fiú. Megvan al-ban minden, a mi egy derék embernek kell, nem hiányzik annak se erélye, se tudománya, semmije.

— De az egyik füle mégis hiányzik, — ne-vetett Bibók, nem állhatva a túlságig vitt ma-gasztalást.

— Épen ez a hiányzó fül az ő népszerűségi tőkéje. Azért választottuk meg szenátornak, mert az ő gyűlölete Görgey ellen még ezzel a hiányzó füllel hosszabb, mint a többieké.

Bibók gúnyosan mosolygott.
— Ugyan hagyjanak fel ezzel a vitézi hado-názással, tisztelt uram. Hiszen nem akarnak maguk Görgeyvel szemben semmit. Lármáznak és nem csinálnak semmit. Nem is tudnak csinálni. Bevárják, míg meghal végelgyengülésben az emberi kor végső határán s akkor azt fog-ják mondani: Erős várunk nekünk az Isten, ime, megsemmisíté ádáz ellenségünket.

Az öreg úr felelni akart valamit, mikor a szemben levő forduló útnál ismét látható lett a Krösztér-intézet, már megkerülte a sétány-nak ezt a legtavolabbi köröndjét, mely a tavat övezte s hol a legtrikább virágok voltak elhe-

A KELETI PÁLYAUDVAR ÉRKEZÉSI OLDALA.

KÉPEK A KELETI PÁLYAUDVARRÓL. — Balogh Balázs fényképe.

A KELETI PÁLYAUDVAR ÉRKEZÉSI OLDALA.

lyezve, a teljes, vagy mint akkor nevezték, a dupla ibolyák, székfűvek és mákvirágok, kalászvirágú nárdusok, a híres obruta-bokrok és a hajdan való Lippai érsek csodás kertjéből szerzett új tulipánok. Ezeknek nézésébe merülve, úgy látszik, még egyszer körülmennek, de most megszaporodva, mert íme, már Fabriczius is ott van az Otrókócsy-kisasszony oldalán. Az öreg úr megpillantván őt, a helyett, hogy felne Bibóknak, beérte egy halk, jelentőségteljes figyelmeztetéssel:

— Pazt! Megjött.

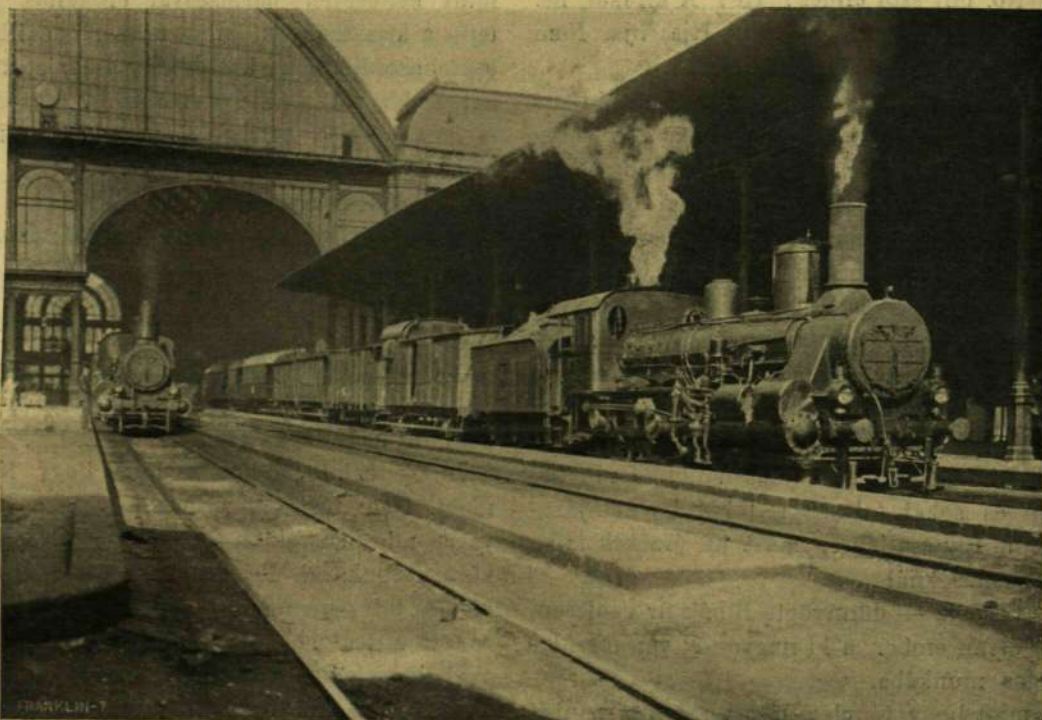
Bibók szétnézett erre és ő is megpillantá, de a másik oldalról, a szuszogva érkező Klebe urat, elrémülve szögezte tekintetét a fecsegő öregre.

— Hogy tudja? — dadogta megsemmisülten.

— Hiszen látom, — szólott a mindentudó öreg.

Szerencsére csakhamar kibontakozott a hölgy-csoport és Bibók úr is látta még egyszer Otrókócsy Rozáliát két tűz között, jobbról mellette Görgey Gyurit, balról pedig a szösze, nyulánk Fabricziust, a kit Béláról ismert.

Megértvén a helyzetet, megkönnyebbült lélekkel ugrott most már fel és Klebéhez sietett,

VONATOK INDULÁS ELŐTT.

INDUL A VONAT.

KÉPEK A KELETI PÁLYAUDVARRÓL. — Balogh Rudolf félfotótelel.

örvendező gesztusokkal ölelvén át az érkezőt, kit az láthatólag bosszantott, tekintettel tiszta fekete ruhájára, melylyel nagy ellentétben állt a Bibók piszkos, zsirpecsés öltönye.

— Ejnye, hát ne fojtsd meg. Huh, minden esontom ropog. Bibók úr, legyen esze! Azután be is piszkít.

— Áluha, — mentegetőzött Bibók és elbocsátotta.

— Hivott, hát jöttem.

— Nagyon örülök, de menjünk ki innen a mezőre, sok mondanivalóm van. Ott magunk leszünk és szabadon beszélhetünk.

Elhagyták a kertet és a barázdán a Flanger Jánosék borsóföldje mentén a kenderáztatók felé vették útjukat.

Klebe úr törte meg a csendet.

— Nos, rá gondolta magát?

Bibók úr hallgatott egy percig, mintha nehezére esnék a vallomás, azután sóhajtott és így szólt:

— A szegénység gonosz gazdája az embernek, sok olyat parancsol, a mitől a lélek elfordul. Hát én arra határoztam magamat, hogy lehámozom kegyelmetekről ezt a sok fekete ruhát... ha becsületesen megfizetik.

— Elhozta az írást?

— Itt van. (A mellére ütött.)

— Nem mutathatná meg?

— Dehogyan nem.

Kihúzott a belső zsebéből egy négyréthben összehajtogatott fekete viaszkosvásznat, abból vett ki egy megsárgult ívet. Klebe úr belepillantott s gondosan megvizsgálta a pecsétet, majd visszaadta.

— Ez rendben volna. És mit kér érte?

— Négyezer aranyat.

— Az sok. Mit gondolsz...

— Egy alispán feje nem közönséges tök, — jegyzé meg Bibók. — Nem adom olcsóbban. Hiszen nem ettem nadragulyát.

— Alispánfejeket mostan olcsóbban is lehet kapni, — vélte Klebe úr.

— De itt nem csak a fejről van szó, hanem Lőcse város becsületéről is, — vitatta Bibók.

— Igen, de négyezer arany ma olyan pénz, hogy nem minden ládában akad.

— Mindegy, egy polturát se engedek, — hánykolódott Bibók. — Nem lehet. Egy Görgeyvel szemben. Én legalább nem tehetem. Nekem jó emberem volt, fölkarolt, ezredessé tett. Az ilyen embert meg kell becsülni. Nem

adhatom négyezer aranyon alul. Beláthatja kegyelmed.

Klebe úr nem látott be semmit. Méltóságteljesen vonogatta a vállát.

Hiszen én végre se bánom. Nem az én pénzből megy. Én csak azért faragnék le az öszezéből, hogy fogamat legyen a működésnek. Mert ha már a történelemre dolgozom, nem szeretném, hogy szétmenjen az alku egy pár ostoba arany miatt. Hiszen nekem semmi hasznom belőle. Nekem csak az öntudat kell, hogy há egyszer az öreg Klebe behúnyja a szemét, azt mondják az emberek a temetésén: »Derék fickó volt, ő húzta ki Lőcse városát a kátyúból, hanem azt nem mindenki tudja.« Talán a templomfal mellé is temetnek (kevélyen csillogtak a szemei), meglehet, oda dugnak, de bizony vékony haszon az is. Én csak azért mondom, mert négyezer aranyat nem tudom hol veszi a magisztrátus olyat, a miről ne kelljen nyilvánosan beszámolni. A város tyúkja jó tojó, az igaz, de a mi sok, az mégis horrendum sok. Hanem hát elmondom a bírónak s lesz, a mi lesz.

Hosszan tárgyaltak még azután, leülvén a

deremesebb megint a székestemplom falába temettetni.)

Most már gyorsan megegyeztek a többi pontokra. Klebe megígérte, hogy még ma este bármily későn közli a bíróval megérkezését s döntő választ kér holnapra.

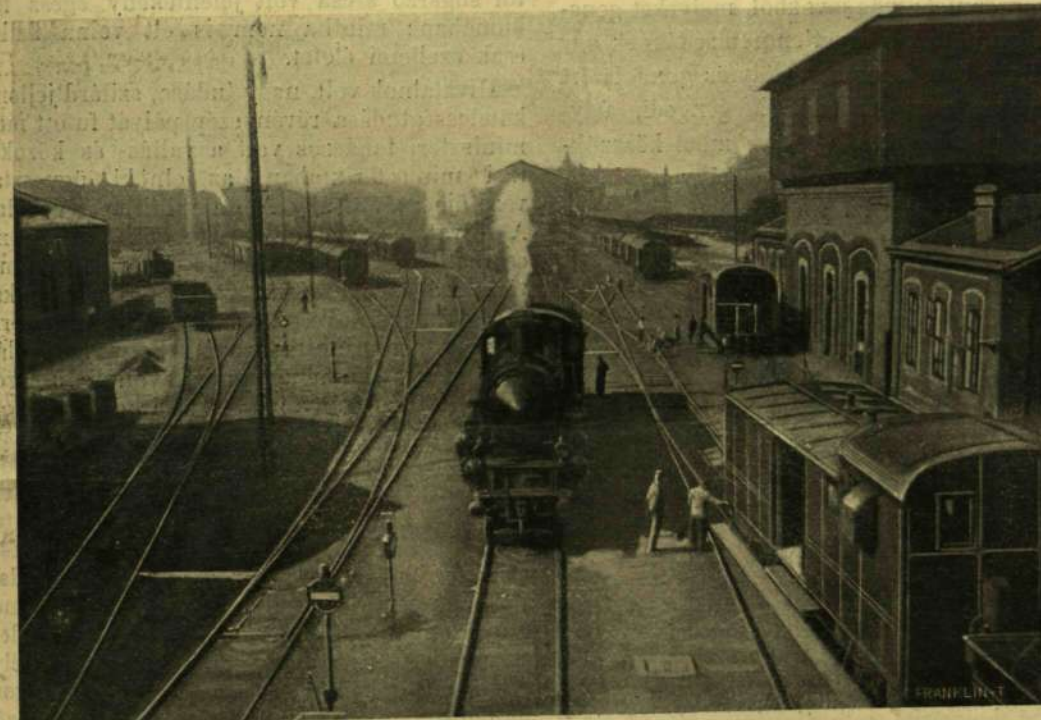
— Miképen tudhatom meg az eredményt? — kérde Bibók.

— Hova menjek megmondani?

— Én itt a kerti vendéglőbe vagyok szállva, még pedig Tropszky név alatt. Az emeleten van egy kis szobám. El ne felejtse Klebe bácsi, Tropszky Antal.

Elváltván egymástól, Bibókot igen bosszantotta a száz arany. Épen a szegény kis pesztonka részét gereblyézte el az öreg Klebe. A vendéglőbe érve, felment a szobájába, nem mert a sokadalomba elvegyülni. Kárász urat megkérte, hogy miután a feje fáj, küldjön fel neki valami könnyű, betegnek való maradékokat.

Hát a kis pesztonka vitt fel neki később egy malaczejet, egy tányér ludaskását és egy butykos kancsóban bort (a többi edény, úgy mond, mind odalent van igénybe véve).

TOLATÁS A NYUGATI PÁLYAUDVARON.

kenderáztatók mellett egy sziklára. Bibók e közben nagy hibát követett el, némi apró baráti kölcsön iránt terjesztvén ki csápjait Klebe felé. Három tallért kért addig is, míg az ügy lebonyolódik, elmesélvén, miképp lopták el az erszényét tegnap a bliniczai korcsmában, a hol egy jó ebéd után állítólag elszundikált.

— Micsoda? — pattant fel Klebe úr megbotránkozva, szörnyű haraggal. — Kegyelmednek egy futó denárja sincs s mégsem enged a négyezer aranyból? Hát van ehhez fogható könnyelműség a világon? Ember, ember, éhen akarsz elpusztulni csupa pénzéhségből! Halatlan szemtelenség, egy poltura nélkül itt állni és ilyen hangon követelni egy garmada aranyat. Úgy? Jó tudni, hogy egy grislije sincs. Hisz ez akkor más. Hát enged száz aranyat, vagy nem enged?

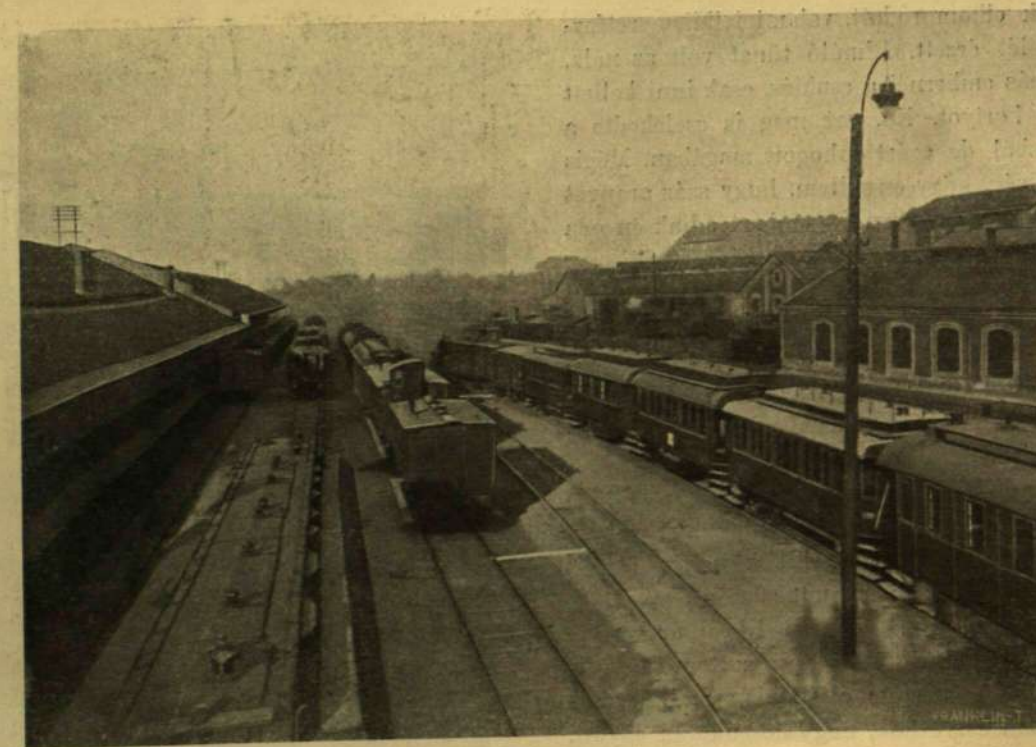
— Lehetetlen, mondtam már az okokat.

— Akkor nem kapja a három tallért se, Isten áldja meg...

— Engedek, — hörögte Bibók.

— Most már bízom az üzletben, — dörzsölte Klebe a kezét megelégedetten.

(Elhitette magával, hogy most újból száz aranyat mentett meg a városnak. Ennyivel is

PIHENŐ KOCSIK.

KÉPEK A NYUGATI PÁLYAUDVARRÓL. — Balogh Rudolf félfotótelel.

SZÜRY DÉNES. (1849–1909.)

Bibók igen nyájas volt a leánykához, megkérdezte, hogy hívják.

— Engem Milinek neveznek.

— No hát gyere ide, kis Mili. Mit, te félsz tőlem? Ejnye, túrom megtúrom, bizony mindjárt beléd harapok, ham, megsejlek.

Nagy vörös tenyerét a selymes lenhájára tette s egypárszor végighúzta rajta . . . valami különös édes érzés volt.

— Beh jó fogása van a hajadnak, Milike. Vannak-e testvéreid?

— Egy.

— Hol van?

— Ott van Görgön.

— Ő is szolgál?

— Nem, ő nem szolgál, csak én szolgállok.

Egy jó úr magához vette s ott úgy kényeztetik, mint akár egy kisasszonyt. Azt mondják, hogy annak az úrnak is van valahol egy leánya, a ki majd egyszer hazakerül s akkor ott találja a komornáját, a kit előre kineveltek a számára.

— Hogy hívják a testvéredet?

— Vandának.

— Van olyan csinos, mint te?

— Csinosabbnak kell lenni, mert az az úr megnézett mindkettőnköt, aztán őt választotta. Ha én lennék a csinosabb, engem választott volna.

— És hogy hívják azt az urat?

— Görgey Pálnak.

Bibók elkomorodott, valami lelkiismeretfurdalás-félet érzett. Elmuló tünet volt az nála, mint más embernél a csuklás, csak inni kellett rá egy kortyot. No, azt meg is cselekedte a butykosból, de azért dohogott magában. Mégis szörnyűség, hogy engedtem, hogy száz aranyat engedtem. Egy ilyen jó embert adjak én oda háromszáz aranyért? Soha! Inkább dögölj meg éhen, Bibók Zsigmond! (Haját felborzolva, fel s alá kezdett futkosni a szobában, mint egy haragvó vadkan. Mili ijedten osont ki a szobából.) De hát mikor fel akar akasztatni. Mindegy, mégsem kellett volna odaengednem a kis pesztonka részét.

Egész éjjelig kerülte az álmoság, az utolsó vendégek már tíz órakor elmentek, mert a zárórán otthon kell lenni. Bibók nehéz lépteit még mindig hallani lehetett odafönt.

Másnap mindjárt délután Klebe úr kereste fel. Még az ebédnél találta s suttogva beszélgettek a vadgesztenye alatti kis asztalnál. Kárász uram észrevette, hogy dolguk van együtt, hát nem ült oda.

— Széna-e vagy szalma?

— Hát még semmi se. Gosznovitzer uramnak tetszik a dolog. Ma délelőtti magához hi-

vott egy pár jelentősebb szénatört magántanácskozásra s előadta a tervet. Gosznovitzer érzi, hogy tennie kell valamit, erősen nyomja már a közvélemény. A szenátorok is azon a nézetben voltak, — persze eskü pecsétje alatt, zárt ajtók mögött folyt a tanácskozás, csak én tudom, a kit behívtak maguk közé s odaültettek a zöld asztalhoz, — azon a nézetben voltak, hogy meg kell venni az okmányt. Az egy Fabriczius ellenezte, végképen ellenezte.

— Ostoba tacsók!

— Ha valaki megbuktatja a tervet, akkor Fabriczius az. Azt mondja, hogy ez a mód nem méltó Lőcséhez. Lőcse boszút áll, ha áll, a saját erejével . . .

— Marha.

— De nem mint árulkodó, mint denuncziás. A ki el nem pusztul, azt mondja, a megalázásban, elpusztul, ha méltóságának palástját leveti, a szemétkben.

— Nem tudták kidobni?

— De 'iszen szépen érvelt. Igaz, Gosznovitzer se hagyta magát. Sok esze van annak az embernek. Azt állította, hogy ez talán áll a magánszemélyre nézve, mert az vérből és húsból van s a vér forr s a hús átmelegszik tőle, az inak megfeszülnek, de egy város házákból áll és mindenféle más javakból, melyeket generációk gyűjtöttek s egyetlen nemzedéknek egy rossz pillanatban fogamzott dölyfös gondolatért kockáztatni nem szabad. Megengedi, úgy mond, hogy a boszú kielégítése most közszükséglet, sőt ezt maga is látja, de úgy gondolja, hogy a hatóságnak az a célja, az ilyen közszükségleteket minél olcsóbb módon, minél kevesebb kockázattal kielégíteni. Ha intrikával lehet, az intrika is jó. Mert a dicsőség szép dolog ugyan, de a város sorsa nem azért van a tanács kezébe letéve, hogy a tanács felbokréttázza magát olyan virtus-cselekedetekkel, melyek szépen hangzanak, mint a harangok dalmi zúgása, de később kiszüljön, hogy biz' az temetési harangzó és hogy . . . valami gyönyörűen fejezte ki magát . . . megálljunk csak . . .

— Ejh, hagyja a pokolba a kifejezéseit, — vágott közbe Bibók türelmetlenül, — mit bánom én . . . Mondja meg már egyszer, mit végeztek?

— Azt, hogy ma este tíz óra után ide jön maga a bíró kegyelmedhez, fölkeresi a szobájában és ha alkalmasnak találja az iratot, kifizeti érte a háromszáz aranyat. (Folyt. köv.)

— Azt, hogy ma este tíz óra után ide jön maga a bíró kegyelmedhez, fölkeresi a szobájában és ha alkalmasnak találja az iratot, kifizeti érte a háromszáz aranyat. (Folyt. köv.)

— Azt, hogy ma este tíz óra után ide jön maga a bíró kegyelmedhez, fölkeresi a szobájában és ha alkalmasnak találja az iratot, kifizeti érte a háromszáz aranyat. (Folyt. köv.)

— Azt, hogy ma este tíz óra után ide jön maga a bíró kegyelmedhez, fölkeresi a szobájában és ha alkalmasnak találja az iratot, kifizeti érte a háromszáz aranyat. (Folyt. köv.)

— Azt, hogy ma este tíz óra után ide jön maga a bíró kegyelmedhez, fölkeresi a szobájában és ha alkalmasnak találja az iratot, kifizeti érte a háromszáz aranyat. (Folyt. köv.)

— Azt, hogy ma este tíz óra után ide jön maga a bíró kegyelmedhez, fölkeresi a szobájában és ha alkalmasnak találja az iratot, kifizeti érte a háromszáz aranyat. (Folyt. köv.)

— Azt, hogy ma este tíz óra után ide jön maga a bíró kegyelmedhez, fölkeresi a szobájában és ha alkalmasnak találja az iratot, kifizeti érte a háromszáz aranyat. (Folyt. köv.)

SZÜRY DÉNES.

1849–1909.

Egy igazi finom, művelt magyar emberrel, csiszolt, minden szép dolgot nemessen élvezni tudó lélekkel, nagy tudású és erős judiciumú agyvelővel van kevesebb, mióta Szűry Dénes meghalt. Nekünk pedig egy régi, kedves munkatársunkkal, a ki újabban betegeskedése miatt mind kevesebbet írt ugyan lapunkba, régebben azonban nagy tudással, a drámai művészet és a színi irodalom mély megértésével írt színi bírátaival s sok egyéb cikkével sok ideig egyik oszlopa volt a «Vasárnapi Ujság»-nak.

Szűry Dénes abból a fajtából való volt, a mely a kultúrának legszebb virága mindenütt. Született amateur, a kinek élete középpontjában áll a szép dolgok élvezete, a művészet, az irodalom, a színház, az élet többi dolgai csak másodrendű járulékaik ennek az egynek. Élni mindent, a mi szép, nem a szórakozás olcsó örömeivel, hanem mély penetrációval, egész lényében áttelekésülve, minden szellemi erőt erre használva fel. A szépet keresni mindenütt és mindenben, ennek a vágynak földözni az élet kényelmét, a világi karriert, mellékesnek tekinteni minden egyebet. Ez volt Szűry Dénes egyéniségének lényege. Még a külseje is mintha ezt a lelki diszpozíciót akarta volna jelképezni. Kicsiny, vézna, gyöngye szervezett ember volt, csak okosságtól és jószágtól sugárzó arca volt jelentékeny egész fizikumában; mintha nem is élt volna fizikai, csak szellemi életet.

Hivatalnok volt, nagy tudása, szilárd jelleme, kötelességtudása révén szép pályát futott meg: miniszteri tanácsos volt a vallás- és közoktatási miniszteriumban, az elnöki ügyosztály vezetője gróf Csáky Albin minisztersége alatt. A hivatalos életben is megőrizte lényének esztétikai jellemét, előkelő udvariassága, méltanyossága, igazságszeretete tették munkásságát rokonszenvéssé. Gróf Csáky miniszterrel annyira azonosította magát, hogy lemondása után maga is nyugugalomba vonult s azóta teljesen tanulmányainak s az irodalomnak élt, közben sokat betegeskedve, de mindig dolgozva. Legtöbbször a «Vasárnapi Ujság»-ba dolgozott: a kilenczvenes években ő írta lapunk színi kritikáit, a melyek akkor az elsők közé tartoztak a maguk genre-ában. A darabnak és a színész játékának mély megértése, mondani valóinak világos és eleven kifejtése, szellemes, finom stíl tette ezeket a kis essayeket jelen-tékenynyé s szerezték nekik nagy tekintélyt. Az együtt-dolgozás révén szíves, benső viszony fejlődött ki közte s lapunk szerkesztősége között s ennek révén volt alkalmunk megismerkedni az ő nemes, gazdag, előkelő gondolkodásával, szeretetével az irodalom iránt, ítéletének méltanyosságával. Mindent, a mi szép volt, verset,

regényt, drámát egyaránt tudott élvezni, akárki írta; elfoglaltság nem korlátozta. Színi bírálatát könyvalakban is kiadta *Drámai impressziók* címmel s akkor ez a munkája általános nagy figyelmet keltett és nagy megbecsülést szerzett neki. Örült a sikernek, mert érezte, hogy megérdemelte. Mäskülönben inkább kerülte, mint kereste a feltűnést és a szereplést, sokat írt névtelenül is, egy régebbi munkáját, egy kötet igen szép visszaemlékezést, csak kézirat gyanánt nyomtatta ki, a nyilvánosság elé nem bocsátotta. Az utazást is nagyon szerette, értette és tudta élvezni; *Mosolygó ég* és *Rajzok* című könyvei is nagyjából úti emlékekből állanak. Ezeknél művészibb utirajzokat nagyon keveset írtak nálunk. Különösen Olaszország vonzotta bájos tájképeivel, csodás művészetével, napfényes egével.

Nem becsúgy, hanem igazi lelki kényszer tette íróvá s ezért csak akkor és arról írt, a mikor és a mire a lelke vitte. Nagyon sokat nem is bírt dolgozni, mert gyöngye szervezete nem győzte a sok munkát. E mellett igen sokat olvasott. Ritka szép könyvtára volt, különösen becses hungaricumokban gazdag s agglagényi lakásában bejárta, íróasztalánál ülve, a világirodalomnak úgyszólván összes területeit. S hogy mennyire szerette íróit, mily gondnal, megértéssel és megbecsüléssel tudott foglalkozni velük, mutatják fordításai. A Kis-

A mauzoleum bejárata.

A sarkophag.

faludy-Társaság számára lefordította Goncourt híres regényét, a *Zemganno fiúrekét*; nagyon kevés regényt fordítottak magyarra azzal a szinte túlságos gondnal és lelkiismeretességgel, mint ezt. Másik fordítása, az angol Fielding *Jones Tamás*-a most van sajtó alatt s szintén a Kisfaludy-Társaság kiadásában fog megjelenni. Az utóbbi években jóformán folyton betegeskedett. Érdeklődését minden iránt megőrizte mindvégig, de dolgozni már mind kevesebbet tudott. Mind kevesebbet lehetett látni színházban, a Kisfaludy-Társaság ülésein — e társaságnak 1893 óta tagja volt — s a kik összeköttetésben voltak vele, azokat nem érte váratlanul halála hire. De a veszteség érzése ezzel nem kisebb, mert értékes embert vettünk el benne, a kinek értéke sokkal több volt annál, a mit elárult. A mi legbecsesebb volt benne, azt magával vitte a sírba, nem találjuk meg irodalmi munkáiban.

VISSZAEMLEKEZÉSEK ITO HERCZEGRE.

I.

Nippon koronázatlan uralkodója.

A számos kiváló és híres ember közül, kiket kelet-ázsiai utazásaim alatt találkoztam, egyik se volt ünnepelebb és hatalmasa egyiknek se volt nagyobb Ito herczegénél.

Az egykori pártvezért, majd miniszterelnö-

Az ünneplő közönség bevonulása a templomba.

THÖKÖLY IMRE HAMVAINAK VÉGLEGES ELHELYEZÉSE A KÉSMÁRKI MAUZOLEUMBAN. — Jeltő Gyula félvételei.

a német *Reichsrath* mintájára szervezte. Kabinetet alkotott, melynek sokáig ő maga volt miniszterelnöke. Nem létezett olyan nemzeti kérdés, melynek eldöntése ne függött volna a legfelsőbb fórumon őtől. Egy szóval Ito herceget méltán nevezhetjük Japán koronázatlan uralkodójának.

II.

Ito mint politikus és diplomata.

Az angol-japán szövetség eredménye ismeretes. Hogy kinek jutott abból több előnye, ma már szinte világos. Hogy az ázsiai angol gyarmatokat elsősorban Japán fogja veszélyeztetni és egy napon esetleg Ausztráliát fogja megtámadni, kétséget nem szenvedhet.

Ito méltán lehet büszke műveire. Ha belpolitikai tevékenységének köszönhető a nemzet újjászülése és nagyhatalommá való emelkedése, viszont egyes külpolitikája és furfangos diplomáciájának érdeme, hogy a kis szigetvilág népe megverte a muszka Góliátot.

Hogy a sárka ellenség meggyőzte a fehér seregeket, első sorban az Ito műve. Ha keresztül nem viszi az angol-japán szövetség megkötését, ha nem biztosítja a nagy tengeri hatalom semlegességét és mindenekelőtt ha nem szerez angol piacpon pénzt a háború viselésére, Japán ma nem uralná Kelet-Ázsiát.

A végre Portsmouthban megkötött béke körül Ito herceg érdemei nem csekélyebbek. Mai napig kevéssé ismert, hogy Japán a háború vége felé mennyire szorult helyzetben volt. A seregek teljesen ki voltak merülve, az államkincstár végképen kiürült. Oroszországnak ha csak némi tájékozása lett volna Japán szorult helyzetéről, mindössze türelemre lett volna szüksége és kitartásra, hogy elfoglalt területeit megőrizhesse.

Ha a világ el volt csodálkozva Japán ennyire mérsékelt befekeltételei felett, annak oka épen abban van, hogy a való helyzetet az ország határain kívül senki nem ismerte, az ország határain belül pedig csak nagyon kevesen.

Ito volt az, mint a nemzet valódi vezetője, ki első sorban a legyőzött Oroszország érzékenységét akarta kimélni és lehetőleg elkerülni, hogy ott a *revanche politika* éledjék fel. Megtanulta Bismarcktól, hogy a diadal túlságos fénye, a mértéktelen harczisarc és az időelőtti területfoglalások milyen nehéz és folytonos áldozatokba kerülnek a nemzetnek. Az Ito politikája Kelet-Ázsia lassú, de következetes meghódítására irányult. A szomszédos birodalmakat óhajtotta először nemcsak uralni, de teljesen átalakítani, mielőtt egy lépéssel ismét előrébb tört volna kitűzött célja felé.

III.

Ito Korea diktátora.

Az 1907-ik év nyarán láttam viszont Nippon koronázatlan uralkodóját. Uralkodott a szó legszigorúbb értelmében, még pedig teljesen korlátlanul. A meghódított területek az ő hatalmas jogára alá kerültek. Koreának Ito volt akkor a minden felett rendelkező és mindenható imperátora.

Érdekes napok voltak. Minden reggel egy-egy új meglepetést hozott. Kormányválságok, ostromállapotok, zendülések, rögtönzések végrehajtása egymást váltották. A máskor nyugodt Chosen a hajnali csend országa folytonos lázadások és kegyetlen vérontás mezejé lett.

Nippon vaskormányzója nem szerencsés Korea újjászervezésével. Elsősorban számításán kívül látszott hagyni a nép *passzivizációs* teljes erejét, másodsorban nem állottak rendelkezésére kellő képzettségű végrehajtó közegek.

A japán adminisztráció úgy Koreában, mint a többi foglalt területeken, Formosában, Szalkien szigetén vagy Mandzsúria déli részén egyaránt túlszigorú, sőt sokszor zsarnoki. Az alkalmazottak megannyi alacsony műveltségű egyének, kik hatalmokkal a legtöbb esetben visszaélnek.

Ito a helyzettel tisztában volt, de egy napról a másikra nem szervezhetett egy új megbízható, kellőképp képzett és elsősorban tapintatos hivatalnok kart, így ő maga is minduntalan szélsőségre hagyta magát ragadni, és nem egy rendelete sértette meg a nép önér-

ITO HERCEG, A MEGGYILKOLT JAPÁN ÁLLAMFÉRFI.

zetét, nem egy túlszigorú parancsa boszulta meg magát.

A legkegyetlenebb mindez eljárások között kétségkívül a szerencsétlen és annyi megpróbáltatáson átment császár detronizálása.

A detronizálás, melynek mozgalmak és kegyetlen percei alatt magam is ottan voltam, a mennyire téves, épen annyira felesleges eljárás volt. A tehetetlen és annyi megpróbáltatáson átment *Li-Hsi* alapjában úgy sem uralkodott. Újában soha se lehetett az új rendszernek, mert évek óta mint fogoly élt palotájában.

IV.

A diktátor vaskeze.

A rettenetes juliusi éjlet soha se fogom elfeledni. Az utcai harcok szíviacsaró jelenetei, a gárda felkoncolása, a szerencsétlen császár agóniája örök emlékeiben marad azoknak, kik a válságos perceknek tanúi voltak.

Ito herceg, mintha maga belátta volna tévedését. Lehetetlen, hogy ne hatottak volna rá a vérlázító jelenetek. Az utcákon patakzó vér, a házakból kihallatszó jajveszék, a palotában felhalmozott hekatombák a legkegyetlenebb szívet is megindították volna.

Útjára találkozáskor Ito herceggel, nagyon nyomott hangulatban találta. Korea kormányzása több gondot adott, mint gondolta volna. Tervei minduntalan nehézségekbe ütköztek. A felkeltések országsszerű szaporodtak. A gyűlölet mind hevesebb kifejezéseket nyert. Mig végre maga Ito herceg kormányzó saját élete egy pillanatra se volt biztonságban.

Ito kétségkívül nagyon okos ember volt, de számításán kívül hagyta egy egész nép hazaszeretét. Legyenek a koreaiak bármennyire elmaradottak, bármennyire gyengék és hibásak, de szívük mélyén, mint a világ bármely más népfajának, ottan szunnyad a haza szeretete.

Koreáról írt tanulmányom, melyet bucsuzáskor átadtam a vaskormányzó Ito hercegnek, a sors különös játéka folytán e szavakkal végződött: „Politikának mint egyéneknek megvannak saját erkölcsi kötelezések. A Nemesis mindenkor megbünteti a vétkest — csak az erényt koronázza a dicsőség.”

Gróf Vay. Péter.

HÉT SZILAJ CSIKÓ.

Elbeszélés.

Irta P. Ábrahám Ernő.

Lassan-lassan sápadni, halványodni kezdtek az alkony biboros, lilás színei; elébb a vérvörös fogyott el, utoljára, mire az ég kékje is megszürkült, a fényes sárga sávok. Azután ráborult a puszta a csendes nyári este. Fel-feltámadó suhanásos enyhe szelek hűsítettek

a rekedt meleget. Révedező ezüstös pontok rezzenek meg az égen, erőre kaptak az egyre árnyasodó sötétségben s végre ragyogott, szikrázott az egész nagy leboruló kerek ég. Még csak egy árva kis bárányfelhő se zavarta meg csillagos pompáját. Messze távolokban, mire észrevette az ember, itt is, ott is apró, barátságos pásztortüzek integettek, hívogattak. Mesemondó, álmodozó este volt ez.

— Meséljen valamit, István bátyám, — kértem az öreg számadó csikóst.

Az öreg nem sokat kérte magát. Felkönyökölt a szűrére, belenézett a sötétségbe, mintha csak olvasni akart volna benne, darab ideig elgondolkozva hallgatta a közelben legelésző ménes józú száropogtatását s a halomások, titkos éjjeli hangokat, azután beszélni kezdett. Komolyan, nagyokat gondolkozva közbe-közbe, mint a hogy fehér hajú öreg pásztoremberek szoktak.

— Hej, urfi, — kezdte, — nagy dolog-e az, ha férfi-ember sír?

— Bizony az a.

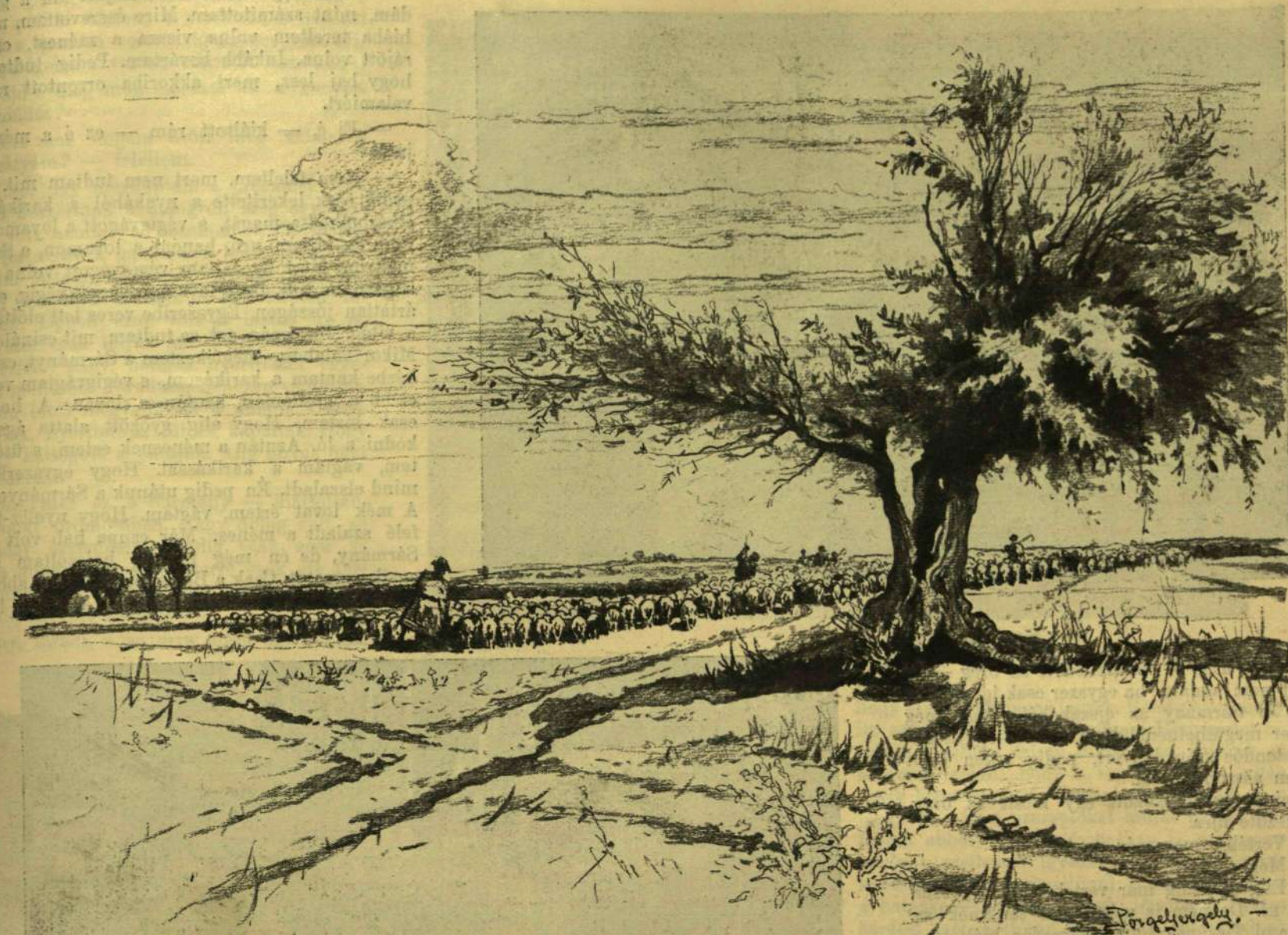
— Szégyen az urfi! Erős, kemény férfinak. Legfeljebb ha apja, anyja, vagy más közel állója meghal.

— Mire mondja ezt István bátyám?

— Hát csak egy régi lovamra, a Sármanyra. Csend lett. Gondolkodott az öreg. Azután nagyot sóhajta kezdte megint a beszédet s lassan-lassan belemelegedett.

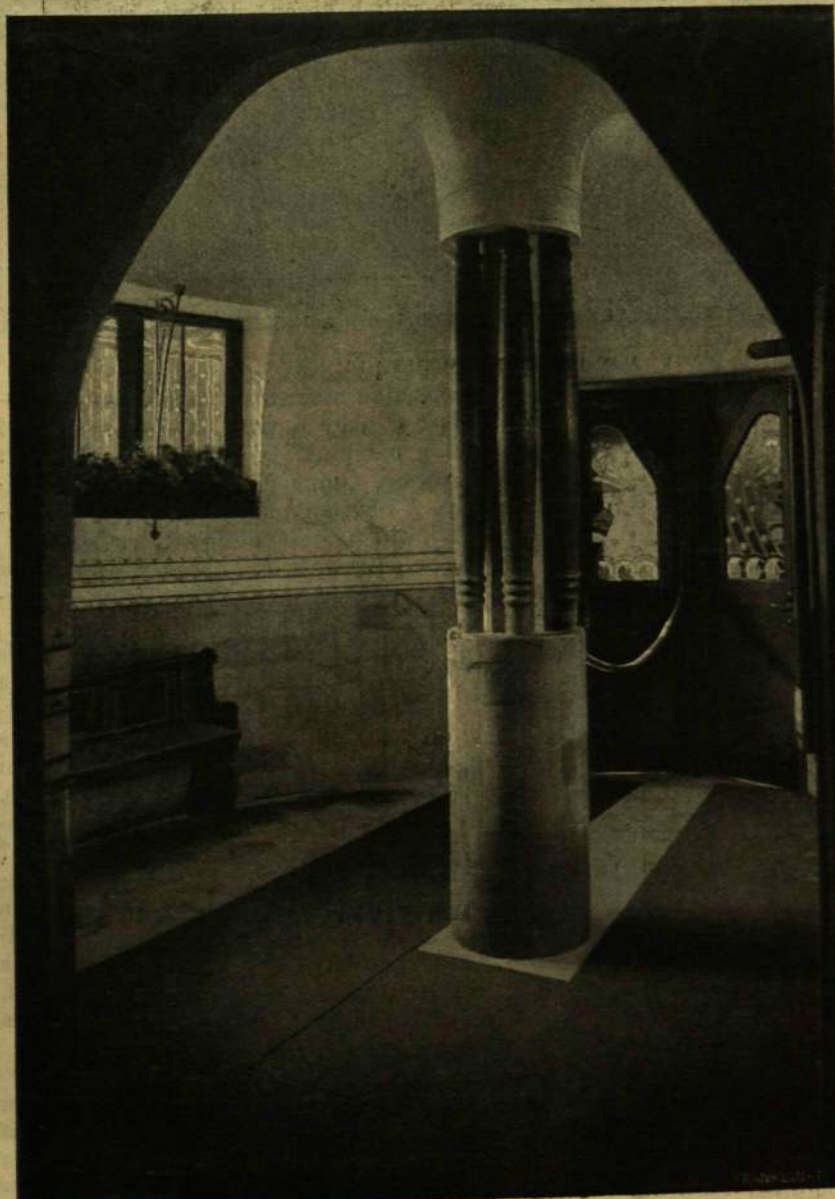
— Hej urfi, sok jó lovam volt már, olyanok, mint a szellő, meg mint a villám; egyiket se sirattam el. De mikor a Sármany elpusztult, csakugy megsirattam, akár a testvéremet. Mert egy életen át is csak egyszer ha kerül az ember kezére olyan állat. Lehet már annak, urfi, negyven esztendeje is. Még akkor a Hortobágy is füvesebb, mezősebb volt. Mert még akkoriban járhatta a Tisza, oszt térdig is megnőtt rajta a fű, mikor letakarodott a hátáról az árvíz. Azóta se igen láttam vadliliumot. Akkoriban meg tavasztájt egész táblákban nőtt. Meg a sok egyéb virág. Nádas, ruczanevelő sásliget is de sok volt akkoriban. Régen volt az, urfi. Még akkor én is csak bojtár voltam. Jó ember volt a számadóm, csak hirtelen haragú. Sok szép ló volt a kezén. Jó menők, jó futósak. De egyik sem volt olyan, mint az öreg bús király hét hegyesi csikaja. Estendig csak megmaradtak a többivel. De alig kezdett alkonyodni, fűlelték, nyugtalankodtak, ijedősen, bokrosodva horkantgattak, s hangosan nyertgettek a messzi távolba. Pedig csikajuk se volt arra, meg oszt itt a ménesben voltak együtt a többi lóval. Mégis hazakivánczoltak a hegyesi mezőre. S hiába, hogy egyre előzgettük őket lóháton, a számadó is, én is, meg a tanyás is, estéről-estére elszaladtak. De még a ménest is megvadították, s elszalasztották. Keresztüljártak a Hortobágyot, azután a Borosréten a Szalkahalom felé neki az Elepnek. Elöl az öreg bús király hét csikaja, utánuk a ménes. Úgy vágattak a pusztán, mint a szálló felhő. Hogy a nyomukba is alig értünk. Pedig hej, de jó lovakon hajszoltuk! Csak az Elepen esendődtek meg egy kicsit. Ott oszt elébük kerülünk. De akárhányszor csak a Hegyesen tudtuk elfogni a ménest. Olyankor hajnalra ha visszakerültünk. Szép dolog volt az, urfi, vágatni a pusztákon éjjelente, s kongatni a karikással; szinte a szíve is sebesebben vert az embernek. Csak fáradságos. Nappal örökösen őrizni a ménest, éjjel meg hajszolni. Hogy alig aludt az ember valamit. Legfeljebb ha lóháton. Egészség kell ahhoz, urfi. Dehát győztük. Így ment ez egy hónapig vagy tán még tovább is. Mig betörtük a hét csikót a többi közé. Még azután is el-szaladtak, de már csak ritkábban. Nagyon megkedveltem a hét csikót. Azért, hogy olyan szilajok, vadok voltak. Meg hogy olyan jó futósak. Különösen az egyik sárka pej, a Sármany. Még a számadóm se birt vele. Hiába vetette rá a pányvát, kitépte magát a kezéből, s pányvástól együtt elszaladt. A többi lóval is, ha összerugott, mindet leká-pálta.

Meg-megcsillogott az öreg szeme, s érezesen, büszkén hangzott a beszédje. Mintha megint húsz esztendőre fiatalodott volna. Az egyik ló egész mellénk tévedt. Pár pillanatig ránk bámult nagy, okos szemével, azután egy-két rövid ugrással csendesen odébb vágatott, s megint beleveszett a sötétségbe.

Sima-Sala, 909. Sept.

BIRKA-NYÁJ. — Pörge Gergely rajm.

A PETŐFI-HÁZ ELŐCSARNOKA.

JÓKAI KÁRTYA-ARZTALA, A PETŐFI-HÁZ JÓKAI-SZOBÁJÁBAN.

A KÖNYVTÁR.

— Hej, urfi, — fohászodott az öreg — de sokért nem adnám, ha egyszer csak így elibém tűnne a Sármany az éjszakából, hogy még egyszer megülhetném! Nem adnám egy tizenhatosztendős szép lányért, pedig régen esett szavam asszonyfélével.

Megint elgondolkozott egy kicsit az öreg, úgy kezdte újra.

— Verték-e meg már az úrfi?

— Még eddig nem.

— Engem pedig már vertek. Csak egyszer. Azóta se. De nem is ajánlanám senkinek se.

Valami Tiszának húzó vadmadár kiáltott a fejünk felett.

— Alighanem hattyu szólott — vélte az öreg. — Ha akarja az urfi, elmondhatom — tért vissza azután megint a verésre.

— Csak mondja, István bátyám.

— Hát úgy esett, hogy egyszer igen száraz nyarunk akadt. A tavaszi mező hamarosan lesült, esőre pedig hiába vártunk. Hát sokat koplalt a jószág. Egy nap a számadóm valami féle dögében Nádudvaron járt, oszt az én kezemre maradt a ménes. Hogy a gulyaföldön még inkább akadt egy kis legelő mező, gondoltam, átcsapom egy kicsit a jószágot. Mert akkor már harmadik hete koplalt. Legalább lakják jól egyszer. Alig esteledett be, át is csaptam.

A KÖZÉP-TEREM, KÖZÉPEN AZ A SAJTÓ, MELYE 1848 MÁRCIUS 15-ÉN A NEMZETI DALT NYOMTÁR.

— Csakhogy hamarabb hazajött ám a gazdám, mint számítottam. Mire észrevettem, már hiába tereltem volna vissza a ménest, csak rájött volna. Inkább bevártam. Pedig tudtam, hogy baj lesz, mert akkoriba orrontott rám valamiért.

— Ejé, — kiáltott rám — ez é a ménes járás?

— Nem feleltem, mert nem tudtam mit. Ő pedig csak lekerítette a nyakából a karikást, elkáromkodta magát, s végigvágott a lovamon. Nem én rajtam, urfi, hanem a lovamon, a Sármanyon. Mert ha rajtam végigvágott volna is, a gazdám volt. De a lovamon vágott végig, egy ártatlan jószág. Egyszeribe veres lett előttem a világ. Jóformán azt se tudtam, mit csinállok. Mikor valahogy megfékeztem a Sármanyt, csak közbe kaptam a karikásom, s végigvágtam vele elébb a gazdám, azután a lovát. A hogy csak birtam. Hogy alig győzött alatta ágaskodni a ló. Azután a ménesnek estem, s ütöttem, vágtam a karikással. Hogy egyszeribe mind elszaladt. Én pedig utánuk a Sármanyon. A mék lovat értem, vágtam. Hogy nyolcz-tíz felé szaladt a ménes. Már csupa hab volt a Sármany, de én még mindig hajszoltam az egyik csapatot. Csak a Bogárczón hagytam abba. Ott darab ideig néztem a riadtan száguldó lo-

vak után, azután ráborultam a Sármanyra: — Na, Sármany, nagy a világ, merre menjünk? A Tiszának mentünk. Hej, urfi, jó tanya volt a Tisza partja. Csupa bokros liget, csupa rejtőző hely. A Sármanyra jó mező, engem pedig csak jól-jól tartottak a parti emberek. Megint elhallgatott az öreg. Szedte össze az emlékeit. Azután nagyon sóhajtott, s folytatta.

— Egy hétig bujdosam. Talán vissza se is mentem volna soha, ha meg nem sajnálom a Sármanyt. Csuda az urfi, hogy tud egy ló búsulni a többi után! Nagyon megérett rajta a szívem. Nem gondoltam már magamra, akármilyen leszek velem. Csak a Sármany járt a fejembe.

— Na té — kérdeztem tőle egyszer a nyakába borulva — tudod-e, hová megyünk most?

— S mintha csak megértette volna az ok-talan állat — nyertett örömeiben. Mikor a Bogárczón jártunk, még egyszer arra gondoltam, hogy visszafordulok. De végre is csak elszántam magam, s még be se alkonyodott, már a csikós tanyába értem. A számadóm a kút kaváján ült. Csak ennyit kért:

— Hazajöttél.

— Haza — feleltem esendően, s leszálltam a Sármanyról. Örülve, élesen nyertive szaladt a ló a ménesbe. A számadóm pedig csak oda szólt tanyásnak:

— Hozd elő csak a karikást, Pista!

— Mikor a kezében volt, neki eresztette, s istenesen elvitt vele. Csupa hurka lett a há-

tam. Én pedig összeszorítottam a fogam, s egy szó nélkül túrtam a verést is, a szidást is. Mert a gazdám volt; s igazságos volt. Mikor megelégte a verést, odaszólt hozzám:

— Ütőd-e még meg másszor is a kenyéradó gazdád?

— Mert nem engem ütött meg akkor is Gyuri bátyám? — feleltem.

— Mikor így megkaptam a magamét, többet nem beszéltem a dologról. Még egy esztendeig volt azután a kezemen a Sármany, azután hazavitt a gazdája, s igába törte. Azután nem láttam, csak még egyszer. Körülbelül négy esztendő múltán. A Feketeréten le-geltettünk. Eppén kinn volt a biztos ur is. Hát egyszer csak látjuk ám, hogy vágat egy ló a hid felől nagy, hangos nyertéssel egyenesen a ménesbe. Fáradtan, nehezen vágatott. Az idegen lótól megvadultak a mieink. Össze-ágaskodtak, nyertettek, fúttak, kapáltak. Hogy csak úgy kattogott a patájuk. Alig birtuk őket helybe tartani.

— Nini, hisz ez a Sármany — kiáltottam el magamat örömben. Nagy dolog volt, az urfi! Négy esztendeig mindig csak arra az egy lóra gondoltam, s egyszerre csak ott termett, mintha az égből hullott volna le. Csak-hogy milyen volt szegény.

Sorány, fáradt, s az orra merő egy nyálka.

A JÓKAI-SZÓRA.

AZ EREKLYE-SZÓRA; JOBBRA SZENDREY JULIA JEGYGYÜRÜJE.

— Hisz beteg ez a ló, kóros, — mondta a biztos úr — le kell ezt lönni.

— Mindig puskával járt; akkor is nála volt. Kemény fojtásra töltötte meg mind a két csővét, azután rásütötte. Elterült a ló, de még élt. Még két lövést kapott. A negyedik végzett vele. Én pedig csak álltam ott szótlánul, s akárhogy erőlködtem is, csak kitolakodott a szemembe a könny. Mert igaz az urfi, hogy száz esztendőben se terem egy olyan ló, mint a milyen a Sármany volt.

Elgondolkoztunk mind a ketten. Szótlánul néztük a sötétséget, s a csillagos eget. Csudálatos, titkos éjszaka volt az. Mintha mesebeli táltos lovak vágattak volna a levegőben. A nagy, egyenes pusztá pedig tovább álmodott a halomlások, rejtélyes éjszakában.

„TAIFUN.”

— Dráma négy felvonásban. —

A mióta Molnár Ferenc: „Ördög”-e a világot bejárta, egyre több magyar szinpad szerző törekszik külföldre. Sőt egymás után akadnak oly szerzőink is, a kik már munkáik írása közben számolnak a külföldi közönség igényeivel, már előre a világpiacra való tekintettel választják meg színműveik tárgyát és színhelyét, s már előre oly felfogással dolgozzák fel azt,

JÓKAI HÁLÓSZOBÁJA.

A PETŐFI-HÁZBÓL. Balogh Rudolf felvételei.

A PETŐFI-HÁZ A BAJZA-UTCA FELŐL.

A PETŐFI-HÁZBÓL. Balogh Rudolf felvételei.

Damkö József szobrma.

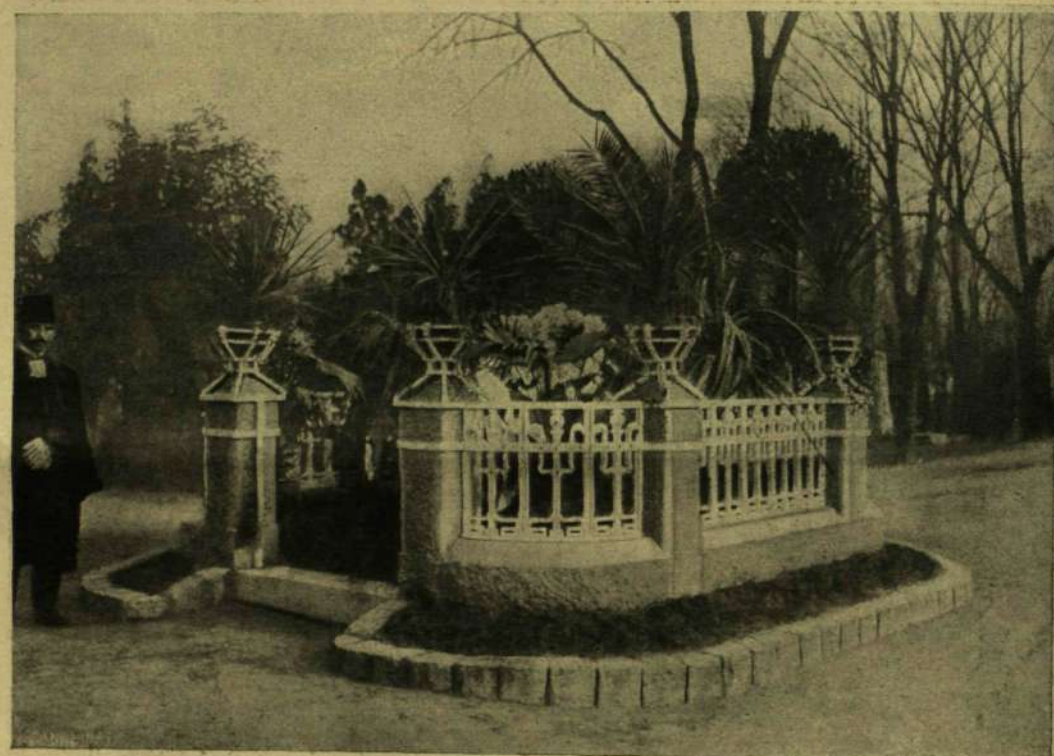
Oberschall Adolf sírja a liptó-rózsahelyi temetőben.

Némethi Miklós sírja a kerepesi-úti temetőben.

szereplői ezért két csoportra oszlanak: japánokra, a kik nem is egyének, hanem vakon engedelmeskedő, automatikus közegei fajuknak, s európaiakra, a kikből kihalt a faji érzet s pusztán egyéni cséloknek élnek. A két világ-nak illeten merev szembeállítására nyilvánvaló bizonyítéka annak, hogy a szerző nem az élet beható megfigyelése, hanem valamely elmélet alapján szötte tervét. S ez meg is bosszulta magát a drámán. Japán alakjai úgy járnak a színpadon, mint felsőbb hatalomnak, a fajnak, bábszerű eszközei, a kik tehát, mivel nem emberek, nem is érdekelhetnek bennünket. Viszont a mű főhősből szereplői annyira elrugaszkodtak fajuktól, hogy züllöttségük ugyan-csak nem lehet rájuk vonzó hatással. Ennek következménye, hogy e műben sem a faji, sem az egyéni eszme nem ragadhatja meg lelkünk. Mind a két eszme iránt idegenkedés támad bennünk. Nem kérünk a faji, illetve nemzeti eszméből, a mely az embereket automata bábokká alacsonyítja s nem kérünk az individualizmus eszméből, a mely az egyéneket elzülleszt.

Erezte a szerző, hogy a két végletes elv megszemélyesítői, mivel nem húsból-vérből való eleven alakok, hanem csak elvont fogalmak, nem játszhatnak le drámát. Ezért a cselekmény

Jókai sírja halottak napján.

Tóth Béla síremléke a kerepesi-úti temetőben.

SÍROK ÉS SÍREMLÉKEK.

középpontjába egy olyan japán embert állított, de a kiből a két elv egymással küzd. Tokamero neve a hősné, a kit még megígér a japán nemzeti ügy, de a ki már egy európai kokott igézete alá kerül. Tokamero tehát a szerző változata az úgynevezett kétkelő ember ismert drámai típusának. S a kérdés, a melyet a cselekmény fölvet, az, hogy melyik motívum erősebb a hős lelkében: a japán faj, vagy az európai kokott iránti vonzalom. Tokamero ugyanis Berlinben a japán kormány valamely fontos és titkos megbízásából tartózkodik s hazája sorsára fontos iratokat őriz. A kokott, a kivel viszonyt folytat, ellop ily iratokat s a kémkedés gyanújába keveredik, minek következtében Tokamerónak szakítania kell vele. Akar is szakítani, de egy izgalmas jelenetben a csábító szíren eltántorítja a hőst. A kokott győz a hazafias kötelességtudás fölött, erősebbnek bizonyul a japán hősnél s összes vele levő honfitársainál. Ámde a kokott czélját elérvén, hirtelen fordulattal megvételét nyilvánítja a hős s az egész japánság iránt, a miért Tokamero megöli. Itt már nem tudjuk, vajjon a mellőzött egyéni vonzalom, vagy a sebzett faji érzés oka-e a bűntettnek. A cselekmény további során még érthetlenebbé válik Tokamero. Egyrészt a gyilkosság miatt önvád mardossa, másrészt mégis eltűri, hogy helyette más japán kerüljön börtönbe. Mindhalálig to-

vább végzi titkos hazafias megbízását s ugyan-ekkor mégis csak a kokott alakja él lelkében. A hazafias kötelesség vértanúja, de egyúttal a kokott iránti szerelem áldozata. S mindvégig nem derül ki, hogy voltaképpen micsoda és miért hal meg. Sorvad, de nem tudjuk, szerelemi önvádból, reménytelen érzékeségből, bűntudatból vagy hazafias lelkifurdalásból. Csak egyet látunk, hogy merőben passzív alak, a ki pusztán sajnálkozik tud kelteni bennünk s a ki csak egyetleneszer ragadtatja magát igazán cselekvésre, de ezzel — a kokott megölésével — is csak megoldatlan problémát ad fel nekünk.

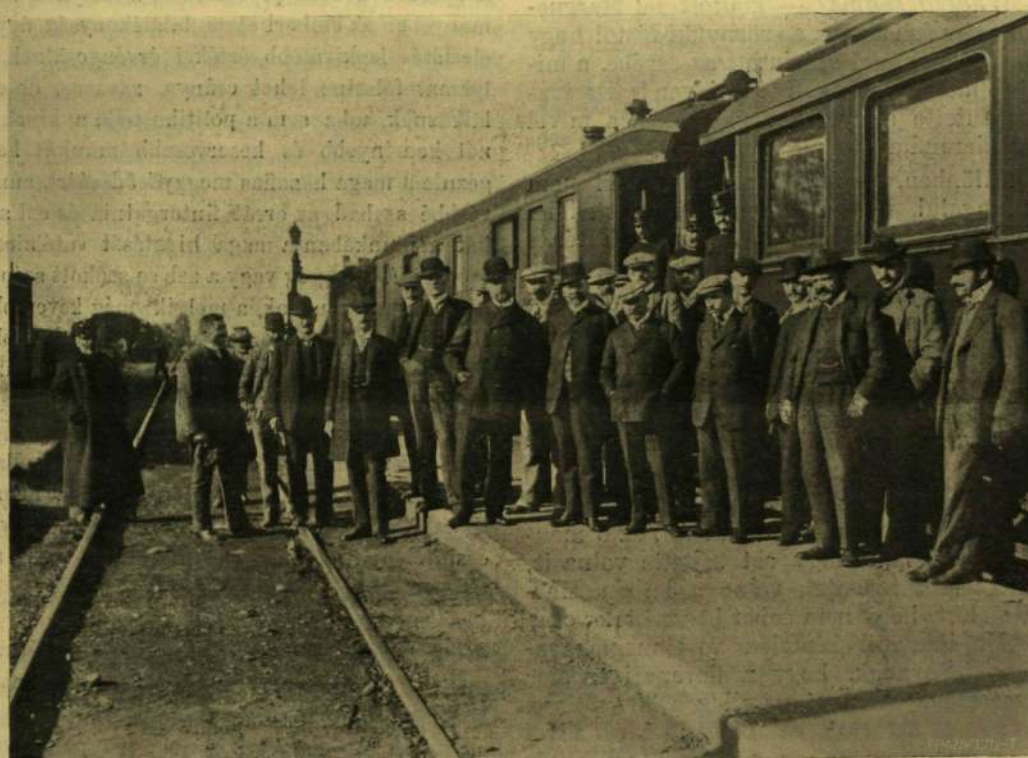
Még talányszerűbb a vele együtt Berlinben élő japánok csoportja. Állítólag mind vértanú, halálra kész a hazáért. S mind azonnal kés arra, hogy Tokamero helyett a gyilkos tett szerzőségét magára vállalja s így a hős további hazafias küldetését lehetővé tegye. De mivel a hazafias küldetés mibenlétéről a műben egy szó sem esik s különben sincs sejtelmünk arról, miféle nagy nemzeti titkot őrizhetnek a japánok Berlinben: pusztán annyit áll szemünk előtt, hogy az önfeláldozó japánok vezérük bűntettének palástolására készek magukat feláldozni. De ilyképen nem egy nemzeti ügy hősei, hanem egy különös bünszövetkezet tagjai gyanánt tűnnek fel. Ez is hozzájárul ahhoz, hogy a faji, illetve nemzeti eszmét visszás színben mutassa be. Mert képviselői nem-

a hogy említettük — bábszerűen egymelleneknek, hanem érthetetlenül czim-bimbóznak is látszanak. Hasonlóképpen érthetetlenek az európai individualizmus megjelenítői. Nem nyerünk bepillantást a kokott lelki világába. Nem tudjuk, szereti-e, vagy nem szereti a japán hőst. Több szerelmét kolddulja, aztán eltaszítja, s végül is oly üres lelkű hetéra színében áll előttünk, a ki iránt érdeklődés nem támadhat. A másik európai, a züllött író, valamennyi közt legrejtélyesebb. Gyűlöli a japánokat, a meggyilkolt nőt s végül mégis benső barátsággal közeledik kedvesének — japán gyilkosához.

De bár a szerző csupa megoldatlan talányt állít a színpadra, föltétlenül el kell róla ismer-nünk, hogy a modern színpadi beállítás, hatás-keltés művészetében otthonos. Szinte bámuljuk, hogy aránylag rövid szerzői pályafutása alatt ily nagy gyakorlottságra tett szert. A színpadi diszletek, öltöztetések s világítások elemi hatásain kezdve a vázalkozás-keltés, fordulatos-ság, háttorzongatás minden fogásáig eljutott s nálunk szinte példátlan könnyedséggel ját-szik a nagyközönség lelki bűnjain. Bármily egyenlőtlen is a mű szerkezete, mégis négy felvonáson keresztül ébren tudja tartani a közönség feszült érdeklődését. Merészen s könnyedén siklik el a legnagyobb nehézségek fölött s ha meggyőzni nem is, elkápráztatni

A MAROSHEVIZI ÁLLOMÁSON.

SZTERÉNYI KERESKEDELEMÜGYI ÁLLAMTITKÁR ÉS KISÉRETE.

mindenesetre tudja hallgatóit. Az úgynevezett szenzációs drámának kétségtelenül legbravourosabb művelője. S művétől a nagy színpadi siker el nem vitatható. A Vigszínház szereplői közül különösen a hős megszemélyesítője, Hegedűs tűnt ki, a ki meglepő módon utánozta a japán embernek nemcsak külső vonásait, hanem egész exotikus benső mivoltát. Mellette Góth jeleskedett a züllött német író ábrázolásával. A kis szerepeket is jól játszották, de hisz ez természetes, mikor még Fenyvesire is statisztaszerepet bíztak.

Pálágyi Lajos.

TENGERTÉNYI MENYASSZONY.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Ira Daniel Lesueur. — Fordította M. Hrabovszky Julia.

— Ösmerőseink furesának fogják ezt találni. — En meg következtetnek és együgyűnek fogom találni őket és kivittek leszünk. — Egy francia anya félne menyőül fogadni. Marguerite nem mulasztotta el az alkalmat, hogy kijelentse: — Nem szándékozom Franciaországban menni férjhez.

De ma volt valami lágság a hangjában, a lényében, karcsú testében és finom arcában,

A SZÁSZRÉGENI ÁLLOMÁSON.

A SZÉKELY KÖRVASÚT MEGNYITÁSA.

a mi valami új bájút kölcsönzött neki és feltűnt Fanteuil Jacquesnak.

— A honi levegő jót tesz neked, — jegyezte meg, — napról-napra szépülsz.

Marguerite most már nem tiltotta meg apjának az ilyen bókákat, mint első találkozásuk alkalmával, a mikor kikelt a francia udvarias-ság ellen. Mosolygott és a tükörbe nézett.

«Kieserltek volna a kis Yankee-met?» — kérdezte magában az apa. Egy pillanatig gondolkodott, az arca aztán felderült: «Hé, hé!» — mormolta hamiskásan mosolyogva.

Már régóta nem érezte magát ilyen boldognak; pedig nem is álmodta, hogy a délután még egy meglepetést tartogat számára. A Gare St. Lazare-tól, a hol megérkeztek, Jacques gyorsan akart menni leányával a Louvreba, hogy büszkélkedhessen vele. Messziről minden járókelőben ismerőst vél látni, annyira óhajtott volna, hogy barátai megcsodálják a leányát. De olyan sugárzó arccal, vidáman járt, az alakja még olyan fiatalos és annyira előkelő volt, hogy a szembejövők némelyike fiatal házasságok nézte őket.

— Te még mindig a szép Fanteuil vagy; kompromittálsz, — jegyezte meg a fiatal leány nevetve.

Minél jobban közeledtek azonban az Avenue de l'Opera felé, annál hallgatagabb, elgondol-

A GYŐRI-ÚTON ÉPÍTETT FŐVÁROSI MUNKÁSHÁZAK UDVARI RÉSZÉ.

kodóbb lett Marguerite. A Theatre Français-térten hirtelen elhatározta magát. Kivette zsebéből a levelet, a postahivatal felé indult és ott bevettette levélét a „Külföld” felirással ellátott levélszekrénybe.

„Sokat adnék érte, ha tudnám, mit irt a néniénék”, — gondolta magában az apa.

És nem gyanította, hogy legalább e levelet illetőleg, nemsokára meg fogja tudni, mihez tartsa magát.

A Louvre-múzeumban Fanteuil jó kedve alább szállt kisse. Ismét megfélemlítve érezte magát leánya által. Marguerite minden iskolát ismert és misztikus benyomásokat látszott érezni bizonyos képek előtt, a melyeken Jacques csak többé-kevésbé festői alakokat, vagy érdekes színelleneteket látott. A különben annyira nyugodt Margueritet az apa izgalmi, lelkesülmi látta, majd hirtelen bizonyos néma bámulatba esett és mintegy megkövülve állt, úgy, hogy apja nem merte őt továbbmenésre felszólítani.

— Lehetséges-e, hogy valaki annyi mindent lásson e képeken? — kérdezte magában Fanteuil.

Daczára, hogy elismerte leányának éles esztét, Fanteuil mégis úgy vélte, Marguerite a könyvekből merítette a felindulások java részét, a melyeket e képek szemlélete alatt érzett és nagy szerencse a festőkre nézve, hogy írók vannak a világon.

De Jacques gyönyörlődiái kedve hirtelen boldog örömből csapott át, a midőn ezt a megjegyzést hallotta a leányától:

— Nézd papa, ezt a képet fogom lemásolni télen, ha majd Párisban leszünk.

— A télen? ... Oh, leánykám ... minő kedves dolgot mondasz itt nekem! Tehát velünk szándékozod tölteni a telet?

Marguerite félszeme a apjára nézett és mosolygott.

— Örülök ennek? —
— Ha örülnek-e! ... Nézd ... örült kedvem lenne itt az egész világ előtt megcsókolni téged.

— Ne tedd azt! — kiáltott fel Marguerite vidáman. — Egy olyan fiatal papa, mint te ... Minő botrány! ... Nézd, mondd inkább, mi a véleményed da Vinci Szent Annájáról. Tudod, nem arrogáns magamnak, hogy az egész képet le tudnám másolni ... Csak a gyermeket a bárányval fogom lefesteni. Nem találod, hogy ez a kép elragadó?

— Nem roz! — felelte Fanteuil, egészen a boldogságával elfoglalva.

— Hogyan, nem roz? — De papa, ez egy pártatlan mestermű!

— Nem nagyon tetszik nekem az a modor, egy asszonyt egy másik nőnek a térdeire ültetni ... És az öreg úgy összehúzza az arcát, mintha tüszenteni akarna, — jegyezte meg Jacques ártatlanul.

— What a shame! — kiáltott fel Marguerite, annyira fulladozva a szőnyűködéstől, hogy csak e három angol szó jutott az eszébe, a minnek értelme az volt: „Minő szégyen!” De szavait enyhítette a gyerekes pajkosság, a mivel azokat kimondta.

— Különb, — felelte az apa, a ki nem értett angolul, — ha a gyermeket fested le, óvakodjál egy dologtól ... A gyermek térde épen a bárány térde fölött hajlik be, úgy, hogy a bárány patája a kis Jézus lába folytatásának látszik, a mi a *Bambinót* egy kecskelábas kis faunhoz teszi hasonlónak.

— Jer papa ... menjünk! — mondta Marguerite, bátorságát veszítve. — Ha meggondolom, hogy te nem érzéd át e képnek a poézisét!

Nem, Fanteuil csakugyan nem érezte. És leánya fanatizmusa mellett Vincit, az ő mentegetései, a nélkül, hogy azt sejtette volna is, olyan keveset nyomtat volna a latban Marguerite előtt, hogy nem sokat használtak volna neki. De Fanteuil képtelen volt megmagyarázni a leányának, hogy a florenzi mester titokzatossága e képnél némileg a bizarrsághoz csapott át és azt csak génuszának igazi hívei képesek megérteni, míg a profánok ezt a művét nehezebben értik meg a többinél. Még maga Marguerite is, daczára műismeretének, mely inkább betanult volt, mint személyes és őszinte, nem bírt elég szükséges kritikai érzéssel, hogy számot adjon róla magának. Így tehát apa és leánya jobbnak látták egyébről beszélni, mint a festészetéről.

Fanteuil különben is csak egy gondolatnak engedte át magát. Leánya bizonylatlan időre velük marad ... Ki tudja? Talán örökre. És sietett visszatérni Enghienbe, hogy e jó hírt elmondhassa a feleségének. Marie Therése bizonyára épen olyan boldog lesz, mint ő. Mert Jacques kitalálta, minő reményeket fog ebből meríteni a felesége.

És tényleg pártatlanul boldog órák töltött együtt az öreg és egymásba még mindég szerelmes házaspár, a legragyogóbb légváratok építették együtt, midőn gyermekeiknek jó éjt mondva, visszavonultak a szobájukba.

— Oh! Rithe, ne áltsd magadat hiábavaló reményekkel ... Ez nagyon is szép lenne! — mondta Fanteuil, majdnem megjévedve az élenk fantáziával megáldott asszony optimikus feltevéseitől.

— Ah! — suttogta a La Tour-féle kis pastél-kép, bájosabban, mint valaha, örömtől ragyogó fekete szemével és rizporos hajával, — mindegy mondtam neked, hogy e gyerekek végre is meg fogják szeretni egymást. Nagyon is édesek mindketten, Maxom olyan szép, olyan jó fiú! ... És a te Margueritet a legszűbb lelkű kis teremtes! ... Bizonyára kimagyarázták magu-

kat a chantilly-i kirándulás alatt ... Ha Maggie velünk marad, nem csupán azért teszi, hogy da Vinci jó asszonyát lemásolja.

(Folytatása következik.)

A HÉTRŐL.

Az „utálatos” politika. Minden istenadott napon tiszter halljuk és olvassuk mostanában, hogy a politika „utálatos” — még pedig halljuk férfiak szájából, a kiknek hivatásuk a politika és olvassuk az újságokban, a melyeknek a háromnegyedrészén szintén politika. Nekünk nem mindennapi kenyerünk a politizálás, de azért mégis — vagy lehet talán, hogy épen ezért — kissé különösnek tartjuk a politikának ezt a leszólását azok részéről, a kik vele élnek, vagy nem tisztán a maguk akaratából nem élnek vele. Sőt még valamivel többnek vagy egyébnek is tartjuk, mint különösnek. A politikának is megvan a maga esztétikája, de a politika dirigáló törvényei nem az esztétika paragrafusai, mert hiszen a politikának nem a gyönyörködő kedv szolgálata a hivatása. A politika föladatainak roppant anyagában ez is elfér, de nem ez az egyetlen, sőt nem is ez a domináló eleme. A politika nagyobb dolog annál, sem hogy egy egyéniségre szóló vagy illeszthető meghatározást lehetne alkalmazni rája. A politika különböző áramlatoknak, törekvéseknek és főfogásoknak harszom vegyüléke, a folyása egy nagyszerű kémiai processzus, a melynek az eredményében az emberi elme, találékonyság, ügyesség, éleslátás legkiválóbb értékei érvényesülnek. A folyamat felszíne lehet csúnya, zavaros, de csak a laikusnak, soha sem a politikusnak, a kinek menél keményebb és keservebb munkát kell végzenie a maga hazafias meggyőződéséért, annál kevésbé szabad az orrát fintorgatnia és ezt a munkát, a munkában a maga hivatását „utálatos”-nak éreznie. A betegség vagy a seb se szokott szép lenni, sőt van nagyon sok, a melyik még kevesebb vagy több is, mint egyszerűen nem szép: de hol az az orvos, a ki a sebet esztétikai szempontból vizsgálja és beírja annak a konstataciójával, hogy — utálatos? Ilyen orvos nincsen és olyan politikus sincs, a ki a politikát utálatosnak mondhatná. Ha mondja, nem őszintén mondja, ha őszintén mondja, nem politikus. A mi azonban nem zárja ki azt, hogy a legőszintébb jóhiszeműséggel annak ne tartsa magát.

Kilenczvenegy repülőgép. Az országos szabaddalmi hivatal közlése szerint idáig kilenczvenegy magyar föltaláló kért és kapott szabadalmat saját találmányú repülőgépre. Erre a statisztikai adatra a leginkább legközelebb eső megjegyzés bizonyára az, hogy kilenczvenegy olyan különböző szerkezetű magyar repülőgép van tehát, a melynek mindnek megvan az az egy közös tulajdonsága, hogy — nem repül. Mert fájdalom, az igaz, hogy magyar aviatikus még nem láttunk maga-konstruálta repülőgépen a levegőben. De ezért a leginkább megjegyzés még nem okvetlenül a legigazabb. Mi meg vagyunk győződve róla, hogy nem kilenczvenegy olyan magyar találmányú repülőgép van, a melyik nem tud repülni, hanem — sokkal több. Lehet, hogy kétszer annyi, sőt az se lehetetlen, hogy ötször annyi. De viszont ez még korántsem jelenti azt, hogy az a kilenczvenegy, a mely idáig eljutott a — szabaddalmi hivatalig, mind ezek közé tartoznak. Valószínű, hogy a nagy részük ilyen, de még ez se bizonyos, annál kevésbé lehet bizonyosra állítani, hogy egy se tudná a mesterséget, ha — hozzájuthatna, hogy megpróbálja. Nagyon meglehet, hogy akárhánynál nem a gépben van a hiba, a mely miatt nem tud a levegőbe emelkedni, hanem abban, hogy a gép — nincsen. Maga is csak: levegőből van. Gondolat, a mely nem a levegőt ostromolja meddően, hanem az anyagot, a melyet a levegőbe emelne. Azt talán tudná, a mit előtte senki se tudott, de zárva van előtte, a mit már nem kell kitalálni: a legismertebb és leghatalmasabb hajtó energia: a pénz. Már pedig ingyen csak a gondolat adatik. Az a kilenczvenegy szabaddalmi bejelentés tehát nem okvetlenül azt mondja, hogy ennyi magyar ember nem találta föl a repülni is tudó repülőgépet: jelentheti azt is, hogy ennyi

magyar föltalálónak nincs pénze az ideája megvalósítására. Nekünk mindenesetre vigasztaló tudat, hogy a már fölig-meddig fölpattantott nagy titok teljes fölfedezéséért folyó heves küzdelemben egész sereg magyar elme is csatázik — a névtelen harcosok tömegében: de ők szegények lelkük iszonyú fájdalommal fizetik meg árát a mi vigaszunknak.

A tekintetes miniszterelnök. Dánia új miniszterelnöke, a ki egy radikális elvi parlamenti többség vezére, mint a világ összes lapjai megírják, csak azzal a föltétellel vállalkozott a kabinetalakításra, ha nem szöktetik exzellenzenciás úrnak és ha a király megfogadja, hogy se neki, se minisztertitársainak soha semmiféle ordot vagy más kitüntetést nem ad. Egy miniszterelnök, a ki mint miniszterelnök is tekintetes úr akar maradni és tiltakozik minden rangos cziczoma ellen, ez kétségtelenül úgy hangzik, mintha szépen hangzanék. De őszintén megvallva, nem igen tudunk a dánusoknak gratulálni ehez a dicsőséghez. Mert az az érzésünk, hogy az ő tekintetes miniszterelnökük lehet igazán demokrata ember, de aligha lehet igazán nagy ember. Az egyéni példaadás olyan ember részéről, a ki erősen a közösség szeme előtt van, értékes és hatáson dolog, de egy kormány fejének, egy ország sorsa intézőjének bizonyára nem az a megkívánható legnagyobb erénye, hogy — iskolás osztályzattal szólja — az erkölcsi magaviselete példás. Ez a becses virtus igen kis virtus azok mellett vagy azok között, a melyekkel egy ország vezető férfiaknak meg kell lennie. Már pedig micsoda programja, terve, eszményei lehetnek egy államférfiúnak, a ki csak azzal a föltétellel vállalkozik az ideát megvalósítható hatalom birtokbavételére, ha — tekintetes úr maradhat és nem kell ordot elfogadnia? Ha az új dán miniszterelnök igazán nagy ember, akkor megvalósíthatja az ő radikális és demokrata ideáit, terveit akkor is, ha a világ legmagasabb czimeit és ordot aggatják rája, mert ha vérbeli demokrata léteire semmibe se veszi a titulusokat: mi az ördögnek válogat benne, miért húzódik az egyikől, a melyet nagyobbak és miért ragaszkodik a másikhoz, a melyet kisebbnek természetesen csak azok tarthatnak, a kik — nem demokraták! A kegyelmes titulussal való kevélykedésnél nem kisebb, hanem nagyobb kevélység az, ha valaki akkor követeli magának a tekintetes címet, mikor kegyelmes minden követelés nélkül is lehetne. A kitüntetés, az ordó meg lehet közömbös vagy kedve ellenére való a minden hiúságtól mentes léleknek, de a ki azelőtt tiltakozik ellene, még mielőtt odakinálják neki, aligha mentes minden hiúságtól. Különbösen aligha dokumentálna az előleges talakozásával azt a biztos meggyőződését, hogy — okvetlenül rá fog szolgálni.

A városi üzem. Egy egész városnyi városi ház épül Budapesten, nemsokára városi lesz a gáz is, a mivel világítunk, városi kenyerünk már van és most a magisztrátus azon van, hogy a jövőben városi tejbé apríthassuk a városi kenyeret. Már a kiknek van mit a tejbé aprítani. Bizonyos, hogy harczok lesznek a városi tej kérdése körül is és a városi politika egyre határozottabban kialakuló új irányra egyáltalában a megvitatások domináló témájává fogja tenni a közönségi üzem, az úgynevezett házi kezelés problémáját. Azokon kívül, a kiket ez az új irányzat anyagi érdekeikben érint, vannak a közönségi üzemnek elvi ellenségei is, a kik igen nyomatékos és tiszteltetelmű érveket tudnak fölhozni a maguk álláspontjának, illetve ellenzésének megoklására. Tagadhatatlan dolog, hogy egy város, egy közönség nem üzleti szövetkezés, a melynek üzleti hasznon eléérése a hivatása, föladata vagy rendeltetése. Egy város adminisztrációja nem üzletvezetés és nem is alakulhat ilyenné, konkurrensul a tulajdon adózó polgárainak. De a ki a mi viszonyainkat ismeri, az igazán nem állíthat olyat, hogy Budapest városi üzemének folytonos bővülése üzleti, nyereszkedési tendenciákat szolgálja. Nem ezéket akar tönkretenni, hanem a közönség tönkretételét kell megakadályoznia. Ha e mellett esetleg üzleti szempontból se jár rosszul a vállalkozásával, ez csak újabb nagy igazolás a vállalkozásával.

A GYŐRI-ÚTON ÉPÍTETT FŐVÁROSI MUNKÁSHÁZAK HOMLOKZATA.

zása erkölcsének? Mert az egészen bizonyos, hogy egy város, mint konkurrens nem tartozhatik a legveszedelmesebb versenytársak közé. Ezt kizárja üzleteinek óhatatlanul és elkerülhetetlenül bürokratikus szervezete, nehézsége, a portékája kínáltságának a magáncégénél korlátozottabb lehetősége, a propaganda eszközök megvalósításában köteles kényessége, minden bírlatnak természetesen nagyobb mértékben való kiszolgáltatottsága. A hol a városi üzem — ha semmiféle monopolium nem bástyázza körül — sikerrel dolgozik, a közvagyon nem csökkenti és a közönség előtt népszerű, ott csakugyan a legnagyobb mértékben szükséges is, mert a sikere nyilvánvaló bizonyossága annak, hogy a magánvállalkozás bizonyos ágaitól nem elhódította, hanem — megszabadította a közönséget.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Magyar symphoniák. Mint egy lelki fürdő izgalmas, győzött órák után: úgy hatnak ránk Kozma Andor versei, melyekből most adott ki egy vaskos kötetet. A líra újabbán komor, nehéz valami lett: az embernek egész lélekkel kell belemerülni, felhangolni minden idegét, hogy szépségeire reagáljon és hogy meg tudja fogni az érzések azokat az ideges reszketéseit, a belső vívódásnak azt a vonaglását s a tartalomnak és formának azt a szinte túlságos differenciáltságát, a mely az új lírikusoknak — már a ki érték közöttük — szépségeit bizonyos beteges színbe öltözteti. Üdülés ezzel szemben az olyan egészséges, életkedvvel teli, derült költészet, a melyet Kozma Andor művel. A mai fiatalok belső szaggatottságával szemben csupa egység, egyensúly és harmónia, kímés jujveszékellésük helyett csupa legényes tréfa, élmeség, könnyed ellágyulás, önmagukba való elmerülésük helyett magabíró, bátor világba-nézés, az eredeti kifejezés forradalmi hajsza helyett békés beilleszkedés a hagyományos formákba, melyek még mindig elég elevenek arra, hogy rajtuk belül is lehessen szöveget, újat, érdekessé mondani. Kozma is érzéseinek keresztül nézi a világot, de nem vájkál a saját érzéseiben, hanem belerejtli őket a szemlélet objektív képeibe. Megvan benne a férfi ember tartózkodó szemérmessége: nem titkolja érzékenységét, ellágyulását, fölhevülését, de nem is dicsekszik velük s letompítja, objektív formákba rejti, inkább sejteti és érezteti, mint kimondja. Ezért szereti annyira a genre-rajzot, a ki halladja, mert ezekben belerejtheti önmagát egy-egy alakba, erre átvetheti a saját líráját a tartózkodás sörleme nélkül. Szereti a friss, fiatal egészséget, a jókedvet, egyszerű embereket, a szegényeket, a kik békén, becsülettel tűrik az élet igáját. A természetbe nem merül bele, nem olvad vele össze, úgy nézi, mint egy szép képet, a mely vidám vagy szomorú képzeteket kelt benne. Egész valójával benne él a magyar úri rend gondolkodásában, csak nagyobb fogékonysága, műveltsége és tehetsége emeli ki belőle; semmiből sincs benne kevesebb, mint az ősi falakat bontogató forradalmárságból. Nyelv és stílművészete, mely Arany János hagyományából sarjad ki, a maga nemében pártatlan a mai magyar versben, de nincs igazuk, a kik csak virtuózt látnak benne, mert teljesen hiányzik belőle

a rosszabb értelemben vett virtuóz legjellemzőbb vonása: az ostentatio. A muzsikában összecsendülő rím, a frissen lüktető ritmus nála természetes dolog, magától megy, nem tudatos erőlködés eredménye. Más szóval: forma-művészet s ennél fogva becses és megbecsülendő eleme mai költészetünknek.

A búvós erszény. Krúdy Gyulának ez a regénye, mint olvasóink jól emlékezhetnek rá, lapunkban jelent meg először s akkor megállapíthatók, hogy mint Krúdy minden munkájának, főereje annak is az elbeszélés eleven színesében és közvetlen humorában van. A hogy alakjait, a hőbortos Viczyk Ednárdot és garázdá czimboráit, aztán a Fátoly-családot s Viczyknyét és leányát beállítja s az olvasó előtt exponálja, a hogy fordulatokban gazdag történetüket összeszövi és kibogozza, abban egy született író tehetsége nyilvánul meg, a mely feledtet a kompozíció egyes hézagait és zökkenőit is. S nagyon vonzó az egésznek alaphangja: a csöndes, meleg humor, a mely az összes alakok levegőjét megadja. Krúdy szemmel láthatólag Mikszáth Kálmánhoz járt iskolába s a mit tőle tanult, azt megpótolva a magáéval, saját hangot és stílust alakított ki magának. Most, hogy kötetben jelent meg a regény, még két elbeszélés van hozzáfűzve: az egyik egy özevgyasszony késői szerelmének ébredését mondja el nagyon meleg hangulattal, a másik egy új földesurat ír le, a ki külföldön teleszította magát szociálista eszmékkel s otthon feleségül kér egy parasztleányt, de ez a kérés csúfságnak veszi és elbujdosik. Ebben — a mi Krúdynál ritka — humorának szatirikus íze is van.

A becsület szanatóriumból. Balázs Ignácnak egészen saját leleménye az a könnyű és mulattató műfaj, a melynek most vagy két tucat példáját gyűjtötte kötetbe: a tréfás törvényszéki karcolat. Bohókás alakok, a kik valami apró-cseprő ügy-be miatt kerülnek a bíróság elé s a tárgyalás során való magukviseléséből bontakozik ki nevetségessé válnak. Nagyon mulatságos könyv, jószemű ember írta, a ki nagyon jól megnézte és meg is látta azokat az embereket, a kiket élénk vezet, pompásan ismeri a bírósági termek levegőjét s jóízűen tud elbeszélni, embereket beszéltetni.

San Pantaleone. D'Annunzio ily című novelláját s rajta kívül még hat másat adott ki most az *Olcsó Könyvtár* legújabb füzeté Balla Ignác fordításában. A kitűnő olasz író a mi közönségünk inkább a lapok sokszor nagyon izetlen híreiből ismeri, a melyek viselt dolgairól tudósítanak, mint műveiről, pedig jobb volna neki is, nekünk is, ha fordítva volna a dolog. Ezek a novellák is művészi munkák, a lelki rajz gazdagsága és a történetek mögött remegő lírai érzékenység teszi őket érdekessékké.

Szomaházy István munkáiból két újabb kötet jelent meg: az egyik egy regény, a *Készítvén l'etho* a címe, a másik novellagyűjtemény *Szilveszter testvér álma* címmel. Mind a két könyv olyan, mint Szomaházy munkáinak legnagyobb része s bizonyára ezek is ép oly népszerűsége fognak jutni a szórakoztató olvasmányt kereső közönség közt, mint a többiek.

Az ember tragédiájának az a kiadása, melyet Alexander Bernát rendezett saját alá, most 2-dik javított kiadásban jelent meg. Madách nagyszerű művének ez a legjobban és legteljesebben készült kiadása, nagyszámú jegyzetei, az egyes színek után következő magyarázatok s a végén

mű és szerzője méltatása — a legmélyebbre ható Madách-tanulmány irodalmunkban — megvilágítják minden oldaláról s valóban közelebb hozzák az olvasóhoz. A második kiadás sok pontban javítja meg az első, Alexander újra átnézte a szöveget a kézirat és az I.—III. kiadás alapján s nem egy hibától tisztította meg s a jegyzeteket is kiegészítette.

Gömör-Kishont vármegye nemes családjai. Dr. Forgó Mihály e cím alatt adatokban gazdag két kötetes könyvet adott ki, a melyben abc-rendben mondja el mindazoknak a nemes családoknak a történetét, melyek Gömör és Kishont vármegyében egykor honosak voltak, vagy ma is azok. Sok történelmi nagy név van köztük, mint a pelsőzi Bebek, Lórántffyak, az Andrássyak, Wesselényiek, Koháryak stb., s sok olyan család, mely ma is virágzik s egyes kiváló tagjai révén országos szerepet játszik. Mint mindenütt másutt, Gömörben is magva szakadt a legtöbb ősi családunk, de 47 olyan család is él még, a melynek ősei már a középkorban is a vármegyében éltek. Mind e családokról a genealógiai irodalmunkban számottevő könyv szerzője gazdag anyagot gyűjtött össze különféle levéltárakban.

Humoros útlevelek három világrészről. Egy Jean D'or álnév mögé rejtőző szerző e címmel adta ki keleti utazásának leírását. Újjára a szokásos útravalókon kívül még egy igen hasznos és kellemes kétszemeset is vitt magával: jókedvet. Útlevelei is jókedvűek, tréfások s annak számára, a ki szereti a könnyebbfejű humor, elég mulatságosak is. A könyvnek első kiadása — melynek teljes jövedelme jótékony célra szolgált — hamarosan elkelt s most a második kiadás kerül a közönség elé.

Zöldsejtemesztés cím alatt Rombay Dezső jónévi gazdasági írónak hasznos kis könyve jelent meg, mely a Falusi Könyvtár egyik legértékesebb kötete. A jó magyarosan megírt, könnyen érthető könyvecske minden tudnivalót elmond a konyhakertszekésről, a zöldsejtfélék eltarthatásáról és konzerválásáról.

Új könyvek:
Magyar symphonikák. Kozma Andor újabb versei. Budapest, Athenaeum; ára 5 korona.

A búvós erszény és egyéb elbeszélések. Irta Krúdy Gyula. Budapest, Franklin-Társulat; ára 3-60 korona.

A becsület szanatóriumából. Irta Balázs Ignác Budapest. Budapesti Hírlap kiadása; ára 3 korona.
San Pantaleone és egyéb novellák. Irta Gab-

riele D'Annunzio. Olaszból fordította Balla Ignác (Olasó Könyvtár 1537—1538 sz.) Budapest, Franklin-Társulat; ára 40 fillér.

A kétszívű Pethő. Regény, írta Szomaházy István. Budapest, Singer és Wolfner; ára 3 korona.

Szilveszter testvér álma és egyéb elbeszélések. Irta Szomaházy István. Budapest, Singer és Wolfner; ára 3 korona.

Madách Imre: az ember tragédiája. Jegyzetekkel és magyarázatokkal kiadta Alexander Bernát. Második javított kiadás. Budapest, Athenaeum; ára három korona.

Gömör-Kishont vármegye nemes családjai. Irta Mihályfalusi dr. Forgó Mihály. Kapható szerzőnél Gömörmihályfalván (u. p. Gömörfüge). Két kötet: ára 12 korona.

Humoros útlevelek három világrészről. Irta Jean D'or. Száz képpel. Arad, Kerpel László kiadása; ára 3 korona.

Zöldsejtemesztés. Irta Rombay Dezső. (Falusi Könyvtár 60. sz.); ára 1 korona.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Szász VENCEL, nyegvennyolcas honvédhuszár Komáromfűsön 84 éves korában. — BUSZTIG JÓZSEF brassói főgimnáziumi igazgató 45 éves korában Brassóban. — FRITZ PETER, a budapesti kereskedelmi és iparkamara titkára 64 éves korában Budapestben. — HARKÁNYI EDE dr. szociológiai író a Herczel-féle szanatóriumban 31 éves korában. — KHALIL ANTAL életének 91-ik évében Budapestben. — NAGY IGNÁC református esperes, 60 éves korában Miskolcra. — VARGAS JÓZSEF, a laskói ref. egyháznak megválasztott lelkesze Budapestben 34 éves korában. — BENDEK EMIL magánzó Budapestben életének 85-dik esztendejében. — VASONYI JÓZSEF, Hunyady gróf uradalmi számtartója 74 éves korában Keszthelyen. — LEGIDŐSEBB NICZONA JÓZSEF nagyiparos 86 éves korában Budapestben. — LAUS JÁNOS egyházi karnagy Budapestben életének hatvanhatodik esztendejében. — BAUSCH FERENCZ nyug. államasuti főellenőr Szombathelyen, életének 61-ik esztendejében. — BÉSKÓ LAJOS tengerész-kapitány 29 éves korában Harsova román kikötőben. — BUKNA SÁNDOR egri joghallgató 21 éves korában Nyíregyházán. — ADÁM ÁGOSTON magánzó 83 éves korában Budapestben. — DR. LINDNER GUSZTÁV kir. tanácsos nyug. egyetemi tanár, orsz. képviselő 73 éves korában Nagyszebenben. — PETRIK ANTAL JÓZSEF fenn-
ezeg 6 cs. és kir. fensége pilisecsbai uradalma
intézője, Pilisecsbán.

Öz. kaplathi és csendei FRIDRICH TUDÓSZ
szül. mindszenti Neszter József 77 éves korában
Pozsonyban. — ÖZ. kémeri és thordai TUDÓSZ
JÓZSEF, szül. nemes Lénárth Krisztina Fehérgyarmaton, 74 éves korában. — DUSCHKE ERNŐ, szül. Mandelik Irma, Duschek Ernő állami tanítóképzőintézet tanár felesége Léván, életének 28-ik évében. — FUKATSCHE JÁNOS, szül. Bruckner Margit életének 44-dik évében Budapestben. — ÖZ. DANKOVITS ANTAL, szül. matrói és gejei Makay Melánia Sátoraljaújhelyen. — MÁTHÁSZ MARIKA, szül. hidas Jánosnak az országosbíró katonatelepi szolgabírtokosnak leánykaja 9 éves korában. — BAKÁSI JÓZSEF, szül. Herepei Gizella 69 éves korában. — ÖZ. TELPÉY KÁROLYNÉ Egressy galamb Ételka 74 éves korában Budapestben. — ÖZ. DONOS SÁNDORNÉ, szül. Sukovics Emília Kalocsán 73 éves korában. — Teremi és tasnádi idősb KERTVÉRS LAJOSNÉ, szül. Bójtós Borbála, életének 80-ik évében Szolnokon. — SÁLY ÁGOSTON, szül. nemes Ppovich-Radubiczky Mária Szentendrén 56 éves korában. — KLIMES JÓZSEF, szül. Vaneck Józsa 69 éves korában Budapestben. — IDŐSB OLÁH ISTVÁNNÉ, szül. udvardi és kossuthfalvi Kossuth Zsófia, életének 72-ik évében Homonnán. — KIRÁLY ELKA, öz. Király Lajosné dr.-né, 8 éves leánya Úrményben.

EGYVELEG.

* A világító gáz mérgező hatásának megszüntetésére új módszert talált fel a griesheimi "Elektron", kémiai szerek gyára, mely abban nyilvánul, hogy a szénnyelű gáznak izzó mészakővel való átvezetése segélyével hidrogénnal helyettesítik. (U. L.)

Egy orosz szépség nemrég levelet írt Örkény Hugónak, az Apostol gyógyszerár tulajdonosának, Budapest, József-körút 64. Depot 106, melyben bevallotta, hogy arcának, kezének finomságát, feltűnő bőrszínét, hajának tömörségét és fényét kizárólag az Apostol gyógyszerár által készített kozmetikai készítményeknek köszönheti. Ugyanez a meggyőződés nyilvánul meg sok ezer más köszönőlevélben is, melyek a készítmények érkeztek. E készítmények jegyzékét Örkény ingyen és bérmentve küldi és várható, hogy a mi hölgyközönségünk is ki fogja használni e készítmények megbízhatóságát.

Diana sóborszerzést mint háziaszer kapható az egész országban. Köztudomású, hogy bedörzsölésekre a legalkalmasabb. Nagyon kellemes hűsítő. Az összes

fordáskorokban fejdörzsölésre és borotválkozás után arcfeszítkezésre az arak használatja. A fájdalomokat azonnal kikapcsolja. Masszírozásra általában minden házból csakis Diana sóborszerzést használnak. Egy üveg 44 fillér.

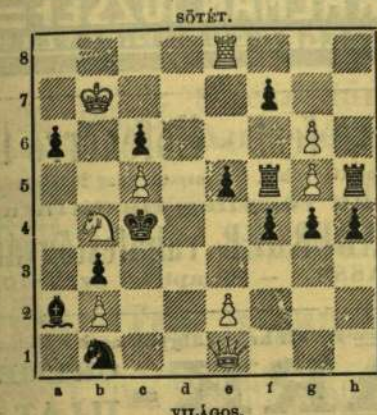
Hódító uton van immár Magyarországon is a világszeret ismert kaliforniai fügeszörp, a mely "Califia" név alatt került forgalomba és valóságos megváltás az emésztési zavarokban szenvedőkre nézve. Ideális hashajtószert a Califia nemesak azért, mert pár percz alatt biztosan hat, de azért is, mert kellemes ízű és semmiféle kellemetlen hatással nincs a bérendszere. Egy nagy üveg ára 3 kor., kis üveg 2 korona. Kapható minden gyógyszerárban.

Ha hull a haj, használd a híres amerikai Brool tanár-féle Petrol-balzsamot. Egyedül biztos szer hajhullás és korpaképződés ellen. Az összes amerikai klinikákon állandóan rendelik. Nagy üveg ára 3 kor. Szilány utánafókóldó óvakodjunk. Kapható Petrovics-drogeriában, IV., Bécsi-utca 2. szám.

Knote Henrik bajor kir. kamaranékes, a híres Wagner dalnékes, kit mult évről nagyon is jól ismer a koncert látogató közönség, f. hó 15-én tartja dal-estélyét a Vigadó nagytérben. A rendezést a Lyra hangversenyiroda vállalta magára.

SAKKJÁTÉK.

2666. számú feladvány Edin Konrádtól, Bécs.

Világos indúl és az ötödik lépésre mattot ad.

A 2648. számú feladvány megfejtése Feigl M.-től.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét. 1. Vh6-c1 ... d3-c2 (a, b, 1. ... Fd2-b1 c, d) 2. Hc1-a3 f stb.

b. 1. ... Fe5-d4 2. c6-c7 f stb.

d. 1. ... f stb. 2. c2-d3 f stb.

Helyesen jejtették meg: Merényi Lajos. — Geist József és Stark Vilmos. — A "Budapesti Sakk-kör" — A "Budapesti TLL. ker. Sakk-kör" — László Antal. — Wysehogrod Pál. — Beer Mór. (Budapest). — Németh Péter (Csenger). — Kintzig Róbert (Fakert). — Müller Nándor (Szombathely). — Hoffbauer Antal (Lipótvár). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A "Győri Sakk-kör". — Székely Jenő. — Mészey József (Győr). — A "Zborói Társaság". — A "Kálcsai Katolikus-kör". — Vödrös Miklós (Zirc). — Ifj. Hubay Bertalan (Bodasujlak). — A "Dunaföldvári Egyenlőségi kör" (Dunaföldvár). — Baross Mihály (Biharos). — Csokolai István (Hajdúhadháza). — A "Leibnitz Gasdajági Kaszinó" (Leibnitz). — Lustyik János és Szivák János (Alberti-Ira). — Csengeri Kaszinó (Csenger). — Király Mihály (Zenta). — Kunz Bezső (Temesváros).

KÉPTALÁNY.

A 41-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Addig tündöklök a nap, míg a hold fel nem jön.

Szerkesztői üzenetek.

Az én nagyanyám. Van benne egy kis melegség, de nagyon el van nyújtva, ezért elvész az a hatása is, a mi különben lehetne.

Requiem. (Nihil). Nem épen rossz, de nem is épen jó. Középszerű dolgokat pedig minek közölnénk, mikor jókat is kapunk!

Hazafel. Ugy-e kedves. Szerelmefteltés stb. Talán van bennük valami (nagyon fiatal emberről sohase lehet az efféle biztosan tudni), de még sokat kell küzdeni, fornia, érné, hogy ezt a valamit kialakítsa magából.

Julához. Szeretni vágyom. Egy-két szó bennük arra való, hogy néha közelébe kerül annak a helynek, a hol a költészet virágai teremnek, de belépni még nem tudott.

Felölös szerkesztő: Hoitsy Pál.

Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Első száma 1909 október hó elején jelent meg.

Szép • Tartalmas • Mulattató • Tanulságos.

A JÓ PAJTÁS munkatársai:

Benedek Elek, Mikszáth Kálmán, Molnár Ferencz, Móricz Zsigmond, Rákosi Viktor, Sebők Zsigmond, Schöppin Aladár, Sebestyén Károly, Szőlősi Zsigmond

s más jeles írók írnak elbeszéléseket, meséket, regényeket, cikketek. A JÓ PAJTÁS képeit jeles művészek rajzolják.

Megjelen minden vasárnap.

Előfizetési ár: egész évre 10 kor., félévre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fillér. Egyes szám ára 20 fillér.

Előfizetési iroda: Budapest, IV., Egyetem-utca 4. Budapest, VI., Andrássy-út 21. Budapest, VI., Andrássy-út 21. Budapest, VI., Andrássy-út 21.

SVAICZI SELYEM A LEG-JOBB.
Kérjen mintákat újdonságainkról feketében, fehérben és színesben: Eolienne, Cachemire, Shantung, Duchesse, Crêpe de Chine, Côtelé, Messaline, Mousseline 120 cm. széles, méterenként K 1.20 és feleibb. Bármely és plüss ruhának és blúzoknak stb., ugyisint kimézt blúzok és ruhák batiziban, szövetben, vászonban és se-lyemben. Csakis szavatoltan szőlő selyemszöveteket áru-átunk közvetlen a magyarevőknek bérmentve és már elvámolva.
SCHWEIZER & Co., LUZERN U 23 (Svaicz.)
Selyemszövet kivétel. — Királyi udv. szállító.

A Bór- és Lithion-tartalmú gyógyforrás
Salvator
kitűnő sikerrel használtatik vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmainál és köszvényénél, a cukorbetegségnél, az emésztési és léleg-zési szervek hurutjainál.
Húgyhajtó hatású!
Vasmentes! Könnyen emészthető! Teljesen fizszo!
Budapest, Törvényszék utca 1. arad.

Köhögés rekedtség és hurut ellen haszn.
Réthy-féle népszerű kivonat.
ezukorkát Ára 60 fillér.

Steckenpferd-Liliomtejszappan
legenyhebb szappan
:: a bőr részére ::

Serravallo
KINA BORA VASSAL
Egyetlen kiállítás 1909. Legmagasabb kitünt.
Erősítőszert gyengéklők, vérszegények és lábadozók számára. Értégyógyorjlesztő, ideg-erősítő és vörjavitő szer.
Külföldi sz. 6000-nél több orvosi vélemény.
I. Serravallo, ex. és kir. udvari szállító Trieste-Barcola.
Vásárolható a gyógyszerárakban filléres üvegekben K 2.60, literes üvegekben K 4.80.

A kebel fejlődése.
A művészet, melylyel szép kebel lehet elérni. Pár asszonyai és minden ország elegáns hölgyei előtt, a kik a **Pilules-Orientales**-t (kebeli pilulákat) használják — jól ismert. Csak a belső kezelés fejt ki előnyös befolyást a kebel fejlődésére és erősítésére és ebben a tekintetben a **Pilules-Orientales** oly hírnévre tettek szert, mely kizárja, hogy ezeket más preparátumokkal, mint: puder, füst stb. hasonló megkezeléssel összehasonlítsák. Kivülről alkalmazott szerek, mint: balzsam, pomádé, frottozás és mindennemű készítmények hatásainak bizonyultak; a szükséges ingert elő nem idéstől függ. A **Pilules-Orientales** használata által, — ezeknek sajátságos nérvényanyagok következtében, a melyet tartalmaznak, — az emésztés csak annál erősebb lesz, erősebb várt kering a kebel környékén, a mely a kebel fejlődését és keménységét előidézi. A fiatal leányok tehát módjában van kebel természetes fejlődését előmozdítani, az asszonyoknak pedig, hogy kebelük teltségét megszerezzék, vagy visszaszerzhessék. A **Pilules-Orientales** különös hatással vannak a kebel szép formájának előidézésére és teljesen eltüntetik a váll- vagy nyak csontvelő-ugráásokat, melyek graciózus teltségű betakarítanak. 30 évi tapasztalásra támaszkodva kijelenthetjük, hogy ezen pilulák teljesen ártalmatlanok és hogy azokat az egészeleg legcélszerűbb vesztélyezésre nélkül lehet alkalmazni. Könyvi, díszkártya kiadás. Egy üvegcské használati utasítással 6 kor. 45 fill. franco; utánvételt 6 kor. 75 fill. **J. RATIE**, gyógyszerész, 3 Passage Verdeau, Paris. Utánafókóldó megküldendő, kerjünk határozottan francia bélyegzővel. **Union des fabricants** oltatótt dobozt. Budapesti raktár: Török József gyógyszerész Király-utca, Prágai raktár: Fr. Witek & Co., Wassergasse 19.

Kérjen mindenütt Attila - cipőt!
Ha fáj a feje ne tévóvázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás pastillát**
mely 10 percz alatt a legmakacsabb migránt és fejfájást elmulasztja. — Ára 1 korona 20 fillér. — Kapható minden gyógyszerárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesztén. * * * * * Orvosok által ajánlva. — Három dobozát ingyen postai szállítással.

Halljuk ama szeplős hölgyeket
kik arcukról egész egyszerűen lemosnák az összes szeplőt és pattanást a DIANA szappan és DIANA krém segítségével.

KÖSZÖNŐ LEVELEK:

Igen tisztelt Gyógyszerész ur!
Ne vesse meg az én elismerő levelem, de nem tudom másként meghálálni azt, hogy a Diana krémje minden szeplőmet elmulasztotta. Különben nem volt semmi szépségem rajtam, de az a sok szeplő egészen eltörölte az arcomat s azt hiszem a fő az egy nőnél, hogy az arczórba sima és fehér legyen. Egész életemben halálán fogok Önre gondolni. Üdvözlé!
Tektintetes ERÉNYI uram!
Ha lehet, küldjön utánvételt 4 darab Diana-szappant, mert már elfogyott a másik 3 darab és én annyira megszoktam már a Diana szappant, hogy nem is tudnék más szappannal mosakodni. Diestereket válnak ez a szappan, mert mióta ezzel mosakodom, nincs egyetlen szeplőm sem és hóhéher lett az arcom. Amikor a Diana-krémek kezd-tem használni, először nagyon megijedtem, mert egészen lehámlott a bőrom, de utána annál szebb lett az arcom. Mindenkiem örömmel ajánlom a Diana-szerket. Azonnali szállítást kér.
Köszönné.
Tisztelt ERÉNYI ur!
Szívesen terjesztsem az Ön Diana-szappant és Diana-krémjét, mert végtelen örömmel van, mióta ilyen szerket használok. Ahányszor a tükörbe nézek, mindig áldom eni, hogy ilyen csodálatosan eltűntek a szeplőim és pattanásaim. Kérek ismét 6 darab Diana-szappant és 3 Diana-krémet nappali használatra. Tisztelettel Schölsinger Gertrúd.

Tisztelt ERÉNYI ur!
Az itteni gyógyszerárban nem kaptam Diana-pudert. Ön pedig azt írja, hogy tanácsos gyengen bepuderezni az arczot, küldjön tehát 2 doboz fehér pudert szarvasbőrrel és miután ugys egy a poró, tessék hozzácsomagolni 3 darab Diana-szappant is. Ha van valami jó mitesszer-drágja, úgy küldjön azt is, de csakis Erényi-féle legyen és ne kerül-lyen többé 2 koromnál. Megint csak azt mondom, hogy a legjobb szeplő elleni szer az Ön Diana-krémje és Diana-szappanja, mert az én szeplős arcomat valami bámulatos módon megszépítették az Ön szerel.
Teljes tisztelettel Ludwig Sarolta.

DIANA-PUDER
pedig arról nevezetes, hogy az arczon egyenletesen tapad, szabad szemmel teljesen láthatatlan; amennyiben pedig teljesen ártalmatlan szerekből van összeállítva, ki van zárva a láthatósága a kékes-színű arczbőrnek, amely szín olyan nők arczán látható, kik ártalmas összetételű pudert használnak.

Egy nagy darab Diana-szappan 1 kor. 50 fill.
Egy üvegtégely Diana-krém (nappali és éjjeli használatra) 1 kor. 50 fill.
Egy nagy doboz Diana-puder szarvasbőrrel együtt (fehér, rózsá, vagy sárga színben) 1 kor. 50 fill.
Egy üvegtégely Diana-krém (csak éjjeli használatra) 1 kor. 50 fill.

Kapható egész Európában a gyógytárakban, drogériákban és parfümeriákban. Aki nem tudja saját helységében beszerezni az rendelje meg a központból: **ERÉNYI BÉLA gyógyszerész Budapest, Károly-körút 5.**
(A legkisebb megrendelés is futulópóstával utánvételt eszközöltetik.)

«REKORD» kézitáska

Legújabb minta. Erős zerge. angol szatén-vagy kecske-bőrből minden szalag-18 cm magas-21 cm széles. színe: sötétbarna, belül toleitet 11 koronáért kapható a készítőnél.

CSÁNGÓ bőrtásműves, Bpest, Múzeum-körút 3. Pénz-, szivar- és bankó-tárcák nagy választékban. Vidékre a pénz előleges beküldése mellett portómentes.

Páratlan és csodás hatású arczszéptítő és finomító a Földes-féle

Margit-crème

főúri körökben használt készítmény. Zeirtalan, ártalmatlan, rugós széptítő. Az egész világon kapható 1 és 2 koronás tegelyekben. Margit-szappan 70 f., Margit-puder 1 K 20 f. három szímben kapható. Tessenék a kárvédjegyre ügyelni és csak az eredeti készítményt elfogadni, melynek ártalmatlanságáért és kitűnő hatásáért felelősséget vállal a készítő.

FÖLDES KELEMEN gyógyszerész Aradon.

Rozsnyay Mátyas chinineczukorkája

Többszörösen kitüntetve, 1869-ben a magyar orvosok és természetvizsgálók 40. arany pályadíjjal jutalmazva.

Láz ellen!
Nem keserű!

Legjobb szer láz, váltóláz, malária ellen, különösen gyermekeknek, akik keserű chinint bevenni nem képesek.

Valódi, 11468 haminden egyes piros csomagolópapíron Rozsnyay Mátyas névalírása olvasható. 11266

Rozsnyay Mátyas
gyógyszerész
Arad, Szabadság-tér.

HOMOK — ARANY

A legjobb és legolcsóbb építőanyag a homokból cementtel vagy mészzel készült falazótegy, tetőcserép, járda és padlólap stb. dr. Gaspary rendez. szerint előállítva. Dr. Gaspary Kézi vagy erőhajtásra berendezett gépeiben vagy formáiban a legkülönbözőbb alakban. A 228. számú ismertetési brosjára ingyen. Levélezés és nyomtatványok magyar nyelven. Leipzig Cementindustrie, Dr. Gaspary & Co. Markranstädt, Leipzig mellett (Németország).

CALIFIG

Ideális háztájszer
gyomorbántalmak, emésztési zavarok és ezek következményei esetében a „CALIFIG” néven ismeretes

Kaliforniai Fügeszörp.

Ize kellemes, hatása enyhe és mégis biztos. Tisztítja az emésztő szerveket, szabályozza az emésztést, visszahódítván ezáltal az étvágyat s az egészséget. A „Califig” gyermekeknek és felnőtteknek egyaránt jótékony szolgálatot tesz.

Kapható minden gyógyszerárban. Nagy üveg 3 kor. Kis üveg 2 kor.

CALIFIG

Fogorvosi- és fogtechnikai műterem
Budapest, IV., Károly-körút 26., I. emelet

FOGAK

és teljes fog-sorok szápadlás nélkül.

Aranyfogkoronák, aranyhidak és mindennemű kancuk fogazatok, melyeket a szájból kivenni nem kell. A gyökerek eltávolítása. Fülbeágyazás. Tartós porcelán- és arany-tüsmések. Foghúzás teljes ártalmatlansággal, 10 évi jóállással. Vidékiek 1 nap alatt kielégítetnek, megvárhatják. — Mérsékelt árak.

Dr. EDELMANN JÓZSEF és MÁRFAI
néhai dr. Neufeld D. fogorvos volt techn. assistense. (Lift.)

HÖLGYERNEK

a MEISSNER-féle anyra csomózott munka igen érdekes, kellemes és celszerű kézművesség; világos és ismert, mert csakis előrenemű anyagot szállított gyönyörű szőnyegek (mindegyikben), egyelőre készítésre, irás-alakra, pianóra, Lépcső- és ablakdíszek. Huzatok szőfura, divánra, fautólokra, hinta- és pihenő székre, piano és kályhapadokra. Hát-, ablak- és székvázok. Kérjen árlapot és mintákat a kívánt megnevezéssel.

F. LOUIS BEILICH, MEISSNER 26., szállító
MEISSNER SMYRNA-SZÖNYEGGYÁR.
Minden munka ingyen. Könnyű tanulási nyomtatott. megkezdik. — kezdés szerint. — Szőnyeg minden nagyságban és butorok smyrna munkái behúzza, készen kaphatók. — Arany érmetel kitüntetve. — Elismerések minden országból.

Félig ingyen!
„ELEKTRO”
aranyóra.

Ára csak
K 11.80

Senkinek sem szükséges ma már valódi aranyórát 200 koronáért vásárolni, mióta az ide lerajzolt kiváló minőségű „Elektro” aranyóra (Glashütte-rendszer) készült. Ezen óra szerkezetének három fedele van és kizárólagosan változatlan, aranyhasznító élethez és ezenkívül még egy vastag réteg valódi arany, mely villamos áram segítségével lezárva, úgy, hogy kiváló tartósságot teljes garanciát vállalok.

Az „Elektro” aranyórát senki sem tudja egy 200 koronát érő aranyórától megkülönböztetni. Pontos járásiért 3 évig írásban garancia. Római vagy arabs számjegyekkel.

Ára csak K 11.80.

Minden Elektro-aranyóra vásárlásáért ajándékkul egy szép elektro-aranyláncot is kap.

Minden Elektro-aranyóra mellé 3 évre szóló kezességű jog van csatolva. — Egyedüli árusítás utánvéttel.

Heinrich Kertész, Wien, I.,
Wollzeile 34—U.

ARCZ-MASSAGE FŐLŐSLEGES!

ORIZOL

... vagy Rizvaj törv. védve.

Az éretlen rizs TEJNEMÜ nedvéből készített csodás és gyors hatású arcz-széptítő.

Teljesen kisimítja a ráncokat! Egy adag ára 3 K 50 f. Egy drb szappan ára 1 K 50 f.

Főraktár Magyarország részére:
Bpest: Török gyógytár Király-u.
Kolozsvárt: Dr. Biró gyógytára.

Anyák, óvjátok gyermekieteket a hátgerincelgörbüléstől!!

Nincs többé elgörbült test!

Ha az én utól nem ért, a legismertebb orvosok által ajánlott Orthopéd-támasztó fűzőmet használja. Meseesen könnyű és hygienikus! Vastagság nélkül elfűdi az egész elgörbült, ferdén növekedő hajlandó iskolás gyermekeknek nélkülözhetetlen mentő és óvóeszköz! 30 éve fennálló tapasztalat és minőségben a legköltséghaladó technikai ismeretek és szerkesztési árak mellett kaphatók, továbbá: egyenestartók, járókérdőlekek, műlábak és műkezdek, cs. és kir. szab. KELETI-féle sörvőkötők, haskötők.

Uj! Gummi-görcsérharisnyák
életünk vezető embereinek sorában, szép ősz feje lehanyatlott, pattogó hangja örökre elhallgatott, éles tolla soha sem fog többé sem boncoló kritikát, sem borongó verset papírra vetni. Annaira beletartozott irodalmunk képebe, hogy most ezt a képet alig bírjuk nélküle elképzelni.

Ó volt szemünkben úgyszólván symboluma irodalmunk egységének. Élete pályájával, mely Petőfittől máig terjed, munkája eredményeivel, melyek Petőfi és Arany eredményeiből vetettek alapot irodalmunk mai fejlődésére, gondolkodása csodálatra méltó egységével, a mely ugyanaz volt ötven évvel ezelőtt és ma is ép ezért aktuális volt mindig. Innen az az érzésünk, mintha csak most, az ő halálával szakadtunk volna el korban a régi nagy nemzedéktől, mert a míg Gyulai élt, köztünk élők éreztük azt a nemzedéket is, a melyből ő származott. Az árvaság érzése fog el, elszakadt egy szál, a mely legerősebben, legérezhetőbben fűzött apáink emlékéhez. Mert ha Gyulai művei megmaradnak is, oda van személyes hatása, a mely érezhető volt úgyszólván mindig és mindenütt irodalmi dolgunkban. Akármilyen történt, akármilyen folyt a vita, mindig az a kérdés lebegett az ajkunkon: mit szól hozzá Gyulai Pál? S ha valaki nem egyezett is véleményével, az is a legnagyobb fontosságot tulajdonította neki. Ezt a nimbuszt leviszi magával a sirba, s nincs, a ki örökölje utána. Ezért érezzük annyira azt a hézagot, mely halálával irodalmunkban támadt.

Keressük ennek a páratlanul álló tekintélynek okait? Nemcsak tehetsége kivételességében rejlenek, hanem helyzetében is, egyénisége természetében nemkülönbön. Való igaz, legnagyobb kritikai írónk és legkitűnőbb prózaírónk volt. Irodalmunk értékei az ő megállapításai szerint mentek át az egész nemzet tudatába. S a mi még ritkább dolog: akármilyen fontosabb kérdésben akármilyen állást foglalt el, a következők mindig neki adtak igazat. Hogy csak a fődolgot említsük, az ötvenes évek nagy Petőfi-vitájában az ő állás-

A bőr, a haj, a szépség!

Minden, a mi ápolásban nem részesül, idővel tönkremegy. Az arcz- és kéz bőr, a haj és egyáltalában a szépség csak gondos ápolás mellett lehet állandó. A ki nem akar időelőtti megvélni, szívele meg az alábbi közleményeket:

MIRTUS-KRÉM arcz- és kézfinomító, teljesen ártalmatlan, a bőrnek finomságot és bársony-puhaságot ad, frissít, fűti és már rövid használat után elűnt minden bőrtörtszáltságot, mint szemölcs, bőrtörtszál, ráncokat, májfoltot, pattanást, ajkrepedést, pörse- nést, bőrhámot, sümört, fagyást, bőrkiserepese- dést, himlőhelyeket stb. és megakadályozza az arczbőr leye- sedését. — Nagy tegely ára 2 K., fél tegely 1 K.

MIRTUS-SZAPPAN teljesen ártalmatlan, a legmegbíz- hatóbb bőrápoló szer, mely bársony- szerű puhaságot, üde színt ad a bőrnek. — Rendkívül tartós, takarékos a használatban és igen kellemes illatú. — Darabja 50 fillér, 3 darab 2 korona 20 fillér.

MIRTUS-KRÉM-PUDER a kéz- és arczbőr legbiztosabb és legkellemesebb védőszere, mely az izmádat is megakadályozza. — Fehér, rizsa- és sürg- szímben kapható. — Ára dobozonként 1 — korona.

ÖRKÉNY-féle HAJSZÉPT már 2 — 3 nap múlva meg- púsodást, erősíti, frissíti a fejbőrt és hajgyökereket, elősegíti a haj növekedését, sűrűsödését. — Ára 1 korona 60 fillér.

ÖRKÉNY-féle ARÁBIAI HAJFESTŐK fekete, barna és arany-szőke — 3 korona.

Az összes rendelések csak a készítőhöz intézendők és pedig így, címre: **APOSTOL GYÓGYSZERTÁR** Budapest, VIII., József-körút 64. Depot 106.

A legjobb kozmetikai szerekről, kiváló gyógyszerkészítményekről és valódi finom teákról szóló részletes ismer- telést kívántra mindenki ingyen és bérmentve kapja.

46. SZ. 1909. (56. ÉVFOLYAM.)
Szerkesztő: HOITSY PÁL
Főmunkatárs: MIKSZÁTH KÁLMÁN.
BUDAPEST, NOVEMBER 14.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.
Egyes szám ára 40 fillér.
Előfizetési feltételek: Egész évre — 16 korona. Félévre — 8 korona. Negyedévre — 4 korona. A „Világkronika”-val negyedévenként 80 fillérrel több.

Külföldi előfizetéseket a postailag meg- határozott viteldij is csatolandó.

GYULAI PÁL
1826—1909.

A MINEK SZINTE a lehetőségét sem akartuk hinni: Gyulai Pál nincs többé szellemi életünk vezető embereinek sorában, szép ősz feje lehanyatlott, pattogó hangja örökre elhallgatott, éles tolla soha sem fog többé sem boncoló kritikát, sem borongó verset papírra vetni. Annaira beletartozott irodalmunk képebe, hogy most ezt a képet alig bírjuk nélküle elképzelni.

Ó volt szemünkben úgyszólván symboluma irodalmunk egységének. Élete pályájával, mely Petőfittől máig terjed, munkája eredményeivel, melyek Petőfi és Arany eredményeiből vetettek alapot irodalmunk mai fejlődésére, gondolkodása csodálatra méltó egységével, a mely ugyanaz volt ötven évvel ezelőtt és ma is ép ezért aktuális volt mindig. Innen az az érzésünk, mintha csak most, az ő halálával szakadtunk volna el korban a régi nagy nemzedéktől, mert a míg Gyulai élt, köztünk élők éreztük azt a nemzedéket is, a melyből ő származott. Az árvaság érzése fog el, elszakadt egy szál, a mely legerősebben, legérezhetőbben fűzött apáink emlékéhez. Mert ha Gyulai művei megmaradnak is, oda van személyes hatása, a mely érezhető volt úgyszólván mindig és mindenütt irodalmi dolgunkban. Akármilyen történt, akármilyen folyt a vita, mindig az a kérdés lebegett az ajkunkon: mit szól hozzá Gyulai Pál? S ha valaki nem egyezett is véleményével, az is a legnagyobb fontosságot tulajdonította neki. Ezt a nimbuszt leviszi magával a sirba, s nincs, a ki örökölje utána. Ezért érezzük annyira azt a hézagot, mely halálával irodalmunkban támadt.

Keressük ennek a páratlanul álló tekintélynek okait? Nemcsak tehetsége kivételességében rejlenek, hanem helyzetében is, egyénisége természetében nemkülönbön. Való igaz, legnagyobb kritikai írónk és legkitűnőbb prózaírónk volt. Irodalmunk értékei az ő megállapításai szerint mentek át az egész nemzet tudatába. S a mi még ritkább dolog: akármilyen fontosabb kérdésben akármilyen állást foglalt el, a következők mindig neki adtak igazat. Hogy csak a fődolgot említsük, az ötvenes évek nagy Petőfi-vitájában az ő állás-

